

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MAKO ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli Yedi chiwandikwe ni Mako ni chimwenga mgati mwe vitabu vine mwe lagano hya diya dikulonga wikazi wa Yesu Kulisito. Chila yumwenga kaitanga “mbuli” kugamba, “Mbuli Yedi” Vyawandikagwa ni Matayo na Mako na Luka na Yohana file ya Yesu ize iheze. Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako ni mdumulizo we vitabu ivyo ivine. Iviya vyafanyanywa vyawandikagwa mwe nkongo mgati mwa 65-70 AD. Wawandike walozize wazumila kugamba chawandikagwa ko mzi wa Lumi kwa mwalo wa kuwajela moyo Walumi wakulisito wa uko.

Iviya Mako amanyike seiviya Yohana Mako, na ni mjeso wa wasigilwa Paolo na Banaba mna ntogozi imlumiza moyo eze aholole mo utafi wakwe wo undima wa kumsankanila Chohile (Nten 13:13). Nyumani Mako niyo atamba naho na Banaba (Nten 15:37-39) Iviya Mako amanyikaga enga mbuya ywa Petulo vitendese (1Pet 5:13). Hata hegu Mako hendaga mukuzi ywa wikazi wa Yesu, wawandike wazumila kugamba Mako kavuzagiza vilozize ukuzi wa Petulo elo uwo nuwo mwegamo wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako. Mwe mbuli Yedi, Mako alanga umbuya wa wanampina na Yesu, ahinya mwe chipindi cho udumo.

Vimndani

Mako kachitambalisa ichitabu sula 1:1-13.

Ukajika Mako atambalisa undima wa Yesu umu endile Galilaya 1:14-8:21.

Naho alonga kumlanga utafi wa Yesu kwita ko mzi wa Yelusalemu (8:22-10:52).

Mako abindiliza kwa kuwandika kumlanga chipindi Yesu ekomzi wa Yelusalemu, vihangane na file ya Yesu na kuyuka kwakwe 11:1-16:8.

Kulonga kwa Yohana Mta kubatiza

Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28

¹ Ino ni nkongelo ya Mbuli Yedi ya Yesu Kulisito, Mwana ywa Chohile.

² Iwandikwa vino mwe chitabu cha muwoni Isaya.

“Chohile kagamba, ‘Namsigila msigilwa ywangu akulongwele, chani akudamanyize sila.’

³ Izwi dya mntu akuguta kwe nyika dyetanga, ‘Damanyani sila ya Zumbe, mchumize wombokelo wakwe!’ ”

⁴ Yohana alailaga kwenyika, akabatiza wantu na kuwagamba kweile masa yenyu, mbatizwe “Chohile nawalekeile masa yenyu.”

⁵ Wantu wose we isi ya Yudeya na wadya wo mzi wa Yelusalemu wambasa Yohana, wamweila masa yawo, niyo awabatiza mo mto wa Yolodani.

⁶ Yohana nakavala suche zisumigwe na mazoya ya ngamiya na msipi wa mkota mwe chigudi chakwe, naho nkande yakwe na ni sije na uchi wa kumbago.

⁷ Niyo alonga akagamba, “Eza mntu kunyuma kwangu mta udahi kunijinka miye. Naho miye

sikujeza hata kwinama na kufungula sigi ze vilatu vyakwe.

⁸ Miye siwabatizani kwa mazi, mna uyo akwiza naawabatizeni kwa Muye Ukukile.”

*Kubatizwa na kujezwa kwa Yesu
Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13*

⁹ Mazuwa ayo, Yesu niyo eza kulaila Nazaleti ya Galilaya, chani abatizwe ni Yohana mo umto wa Yolodani.

¹⁰ Ahadya Yesu eze afose kulaila mwa mazi, niyo awona kwembingu kwagubuka, na Muye Ukukile asela mnanga mwakwe saviya suwamanga.

¹¹ Niyo izwi dyevika kulaila kwembingu dikagamba, “Weye nuyo mwanangu huungisa, selelwa vidala na weye.”

¹² Akaheza Muye Ukukile amlongoza na kumwigala kwe nyika.

¹³ Kekala uko kwe nyika chipindi cha mazuwa milongo mine, kuno Shetani akamjeza. Kekala uko hamwenga na makala ya kumbago, mna wandima wa kwembingu na wakamsankanila.

*Yesu awetanga wanampina wakwe wa nkongo
Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11*

¹⁴ Yohana eze ajelwe mndani mwe digeleza, Yesu niyo aita mwe isi ya Galilaya, alonga Mbuli Yedi ya Chohile.

¹⁵ Akagamba, “Chipindi chibula,” na “Useuta wa Chohile wi haguhi! Mweile masa yenyu na mzumile Mbuli Yedi!”

¹⁶ Umo Yesu akajinka mnkanda mwe bahali ya Galilaya, niyo awawona walowa samaki

waidi, Simoni na mlukolo ywakwe Anduleya, wakalowa samaki na lwavu mwe bahali. ¹⁷ Yesu niyo awagamba, “Nitimilani, nami naniwatende walowa wa wantu.”

¹⁸ Aho niyo wazasa izi nyavu zawo, niyo wantimila.

¹⁹ Eze awalongwela hadodo, awawona walukolo waidi Yakobo na Yohana, wanawe dya Zebedayo. Nendile we mwe ngalawa yawo, wakadamanya izi nyavu zawo.

²⁰ Aho Yesu eze awawone, niyo awetanga, elo wamwasa tati yawe Zebedayo mwe ngalawa hamwenga na wandima wakwe na kumtimila Yesu.

Yesu amhonya mta mpepo

Luka 4:31-37

²¹ Yesu na wanampina wakwe niyo waita mwe mzi wa Kapelinaumu. Dize dibule Zuwa dya Kuhumula, Yesu engilaga mwe nyumba yo kuvikila naho yakuhinyiza wantu akonga kuhinya.

²² Wantu wose wamwivile weheleswa na mahinyo yakwe, kwaviya hahinyize saviya wahinya Sigilizi wawo, mna enga mntu mta udahi.

²³ Aho mntu yumwenga mta mpepo nchafu endile mndani mwe nyumba yo kuvikila akaguta,

²⁴ “Kuna ulosi wani mgati mwako na suwe, Yesu ywa Nazaleti? Kwiza uchikome? Siku-many a weye wi Mkuka ywa Chohile!”

²⁵ Yesu niyo aikwahila idya impepo, “Nyamala, naho mlawe mntu yuno!”

²⁶ Mpepo idya nchafu yamsingisa na kumjela msango, aho aguta niyo yamlawa.

27 Woseni niyo wehelwa, wauzana wak-agamba, “Vino nimbwani? Mahinyo yano ni mahya? Mntu yuno ana udahi wa kukwamila mpepo nchafu, nazo zamwiva!”

28 Elo Mbuli za Yesu niyo zajendesa kose mwe isi yose ya Galilaya.

*Yesu awahonya wantu walozize
Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41*

29 Ahadya weze wafose mwe nyumba yo kuvikila, niyo Yesu hamwenga na Yakobo na Yohana waita kukaya kwa Simoni na Anduleya.

30 Mkwewe ywe chivyele ywa Simoni ne mo lusazi hakudaha. Ahadya Yesu eze abule, niyo wangambila mbuli zakwe.

31 Yesu ambasa, amtoza mkono na kumwambiza kwinuka. Unyonje wamlekela, niyo akonga kuwasankanila.

32 Ize ibule chisingi zuwa dize dingile, wamwigaila Yesu wantu wose wendile wanyonje na wata mpepo.

33 Wantu wose wo umzi udyana na wechisanya ho lwivi lwe nyumba.

34 Yesu kahonya wanyonje walozize wata manyonje yesimile na kugulusa mpepo ziloize. Halekile mpepo yoyose ilonge dyodyose, kwa viya nazimanya ni yuhi.

*Yesu alombeza echedu
Luka 4:42-44*

35 Luvi dyakwe chilochilo zuwa hedinati kutontomoka, Yesu niyo enuka na kuhalawa mwe kaya. Kaita kuse hantu hehana wantu hachinyele, na kukonga kulombeza.

³⁶ Elo Simoni na weyawe niyo wamzungula,
³⁷ weze wamuwone, wamgamba, “Chila mntu akuzungula.”

³⁸ Mna Yesu niyo awahitula, “Chiteni hantu hatuhu mwe zikaya zihaguhi. Halonge na wantu seivyo, kwaviya nivyo vilekile heza.”

³⁹ Elo, niyo aita chila hantu uko Galilaya, akalonga mwe nyumba zo kuvikila na kugulusa mpepo.

Yesu amhonya mta matana
Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16

⁴⁰ Mntu yumwenga endaga na matana na keza kwa Yesu, na kumfikila madi akamlombeza amwambize. Amgamba, “Ukaunga, wadaha kunilengusa.”

⁴¹ Yesu niyo amfila mbazi, achumiza imikono yakwe na kumdonta. Niyo amgamba, “Naunga,” “Ulenguswe!”

⁴² Ahadya matana yamlawa yudya mntu, niyo alenguswa.

⁴³ Yesu niyo asunguza kumgamba ahalawe,

⁴⁴ amgamba, “Tegeleza, usekumgambila mntu imbuli ino. Mna hita kwa mlavyantambiko akukaule, hegu kuhona chindedi, ukaheza lavya jeleko diya Musa alagise kutenda ukuzi kwa wose wawone kugamba kulenguswa.”

⁴⁵ Mna mntu yudya niyo aita akalonga imbuli iyo chila hantu, niyo Yesu adunduga kwingila mo mzi kwa pwilili. Mna, niyo ekekala kuse hantu hechedu, wantu niyo wambasa aho kulaila chila hantu.

2

*Yesu amhonya mntu aholomale
Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26*

¹ Yeze yajinke mazuwa majeche, Yesu niyo engila Kapelinaumu vituhu, wantu weva kugamba eyumo mwe kaya.

² Niyo wantu wamema niyo hahasigale hantu he kwikala kuse ko lwivi, kubula kolwazo. Yesu niyo alonga mbuli.

³ Wantu wamwenga niyo wamwigaila mntu aholomale enulwe mwe lusazi ni wantu wane.

⁴ Kwaviya wantu nawamema, hawadahile kubula hajihi na Yesu. Niyo waponkola kulanga kwedigulu dye nyumba kwa hadya achimaile Yesu, niyo wamseleza no ulusazi lwakwe.

⁵ Yesu eze akaule uzumizi wananawo, niyo amgamba yudya mnyonje, “Mwanangu, kusizwa masa yako.”

⁶ Wahinya Sigilizi watuhu nawehadya wekala wafanyanya mwe myoyo yawo,

⁷ “Nimbwani yuno mntu kalonga vino? Amhuluta Chohile! Chohile ichedu nuyo akudaha kusa masa!”

⁸ Ahadya Yesu niyo amanya mo muye wakwe viya wakufanyanya mwe myoyo yawo. Niyo awagamba, “Nimbwani mkufanyanya ivyo?”

⁹ Ivyedi ni vihi, kumgamba mta kuholomala, ‘Kusizwa masa yako’, hegu kumgamba, ‘Chimala, kwetwike ulusazi lwako wite’?

¹⁰ Elo naunga mmanyeye kugamba, Mwana ywa Mntu ana udahi wakulekela masa hano he isi.” Ivyo amgambila yudya aholomale,

11 “Nakugambila, chimala, kwetwike ulusazi lwako wite kwe kaya yako!”

12 Ahadya mntu yudya niyo achimala, etwika ulusazi lwakwe, ahalawa wantu wose wakamsinya. Wose wehelwa na kumtunya Chohile, wakagamba, “Mbuli ino hachinati chiiwone!”

Yesu amwitanga Lawi

Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32

13 Yesu afosa, aita mnkanda mwe ibahali ya Galilaya, wantu wose wambasa, niyo akonga kuwahinya.

14 Umo akajinka, amwona Lawi mwana Alifayo kekala mwe kazumba ka kulihila kodi. Yesu amgamba, “Nitimila.” Lawi niyo enuka na kumtimila.

15 Umo Yesu akadya mwe nyumba ya Lawi, fyo dya wachisanya kodi na wadya nawakagambigwa wata masa nawakadya naye hamwenga na wanampina wakwe, kwaviya wantu walozize nawambasa.

16 Wahinya Sigilizi awamwenga wendile wa bunga dikwitangwa Mafalisayo, wamwona Yesu adya na wadya wakugambigwa wata masa hamwenga na wachisanya kodi. Niyo wawauza wanampina wakwe, “Nimbwani adya na wata masa na wachisanya kodi?”

17 Yesu eze eve imbuli iyo, awagamba, “Wantu hewekulumwa hawakunga mgangana, mna wanyonje wamunga. Sizile kuwetanga wantu wakwefanyanya kugamba wawoneka wedi kulongozi kwa Chohile, mna siza kuwetanga wata masa.”

Mbuli ya kufunga

Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39

¹⁸ Wanampina wa Yohana Mta kubatiza na wanampina wa Mafalisayo nawakafunga. Niyo weza wantu wamuza Yesu, “Nimbwani wanampina wa Yohana na wanampina wa Mafalisayo wafunga, mna awako hawakufunga?”

¹⁹ Yesu awahitula, “Wagonekwe kwe nyinka nawafunge vivihi na msozi wananaye? Havikudahika.

²⁰ Mna mazuwa yeza msozi nauswe kwawo, naho nawafunge.

²¹ “Hahana mntu akusuma chilaka cha suche mpya mwe suche ya kale. Anadamanya ivyo, chiya chilaka ichihya chadaha kwibalanga idya suche ya kale, na kutenda hadya hantu hatatuke hatatukise.

²² Naho hahana mntu akujela divai mpya mwe mikwiji ya mkota usakale. Anajela, idya divai mpya naitule idya imikwiji, niyo divai neitike na mikwiji navyo naitatuke. Divai mpya yajelwa mwe mikwiji mihya!”

Mbuli ya zuwa dya kuhumula

Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5

²³ Zuwa dya Kuhumula dimwenga, Yesu na wanampina wake nawakajinka mwe zinkonde za uhemba. Umo wakajinka mwe zinkonde izo, wanampina wakwe nawakahasula maiso ya uhemba.

²⁴ Mafalisayo wamgamba Yesu, “Nimbwani wanampina wako wakudamanya mbuli hezikungwa mwe zuwa dya Kuhumula?”

²⁵ Yesu awahitula, “Hamsomile hohose viya adamanya Daudi hamwenga na weyawe hadya wendaga na sala na hewena chintu cha kudya?”

²⁶ Mwe mazuwa ya Mlavyantambiko Mkulu akwitangwa Abiatali, Daudi niyo engila mwe Nyumba ya Chohile, adya migate ipagulwe kwa mbuli ya Chohile. Migate iyo na ni sigilizi idigwe ni walavyantambiko awodu wakungwa kudya imigate idya, mna Daudi kaidya na kuwapangila weyawe.”

²⁷ Niyo Yesu awagamba, “Zuwa dyo Kuhumula dikwa kwa chausa cha wantu siyo wantu kwa chausa cha zuwa dya Kuhumula.

²⁸ Mvimanye Mwana ywa Mntu nuyo Zumbe ywa zuwa dya Kuhumula.”

3

*Yesu amhonya mntu mta mkono uholomale
Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11*

¹ Yesu niyo engila naho mwe nyumba yo kuvikila. Umo namna mntu mta mkono uholomale.

² Wantu watuhu nawakalonda mbuli chani wangwile Yesu. Ivo nawakamsinya wakaule hegu namhonye mntu yudya mwe Zuwa dya Kuhumula.

³ Yesu amgamba yudya mta umkono uholomale, “Chimala hagati.”

⁴ Niyo awauza, “Sigilizi zachunga chidamanye vihi mwe Zuwa dya Kuhumula, kudamanya mbuli yedi hegu ihile? Kuhonya ujima wa mntu hegu kuukoma?”

Mna wowo niyo wanyamala dwi!

⁵ Yesu ahituka kuno na kuno na kuwasinya kwa maya. Awafila mbazi kwo udala we myoyo yawo. Niyo angamba yudya mta kuholomala, “Chumiza umkono wako.” Naye adamanya ivyo, umkono wakwe wata mjima naho.

⁶ Wadya Mafalisayo niyo wafosa heise he nyumba nkulu ya Chohile, ahadya wadugana na wantu wa Helode, wakonga kulonda sila ya kumkoma Yesu.

Fyo dya wantu dyambasa Yesu

⁷ Yesu hamwenga na wanampina wakwe niyo waita Galilaya. Fyo dya wantu dyamtimila Yesu kulaila mwe si za Galilaya na Yudeya,

⁸ na Yelusalemu na Idumeya na ng'ambo yo mto wa Yolodani na ntendele zose za Tilo na Sidoni. Wantu wose awa nawambasa Yesu kwaviya naweva mbuli adamanye.

⁹ Kwa viya wantu nawatendesa, Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wamwikiye ngalawa chani wantu wanase kumvigaviga.

¹⁰ Kahonya wantu walozese, ivyo wadya wose wendile wanyonje nawakafintana chani wamdonte.

¹¹ Na chila mta mpepo nchafu eze amwone Yesu, kagwa hasi na kuguta, “Weye wi Mwana Chohile.”

¹² Mnalo Yesu niyo azikwamila mpepo nchafu zisekulonga kugamba yeye na ni yuhi.

*Yesu awasagula Wasigilwa mlongo na waidi
Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16*

¹³ Yesu niyo akwela holugulu, awetanga wadya awaungile, nawo wantimila.

14 Niyo awasagula mlongo na waidi mgati mwawo watende wasigilwa, awagamba, “Siwasagula chani mkalonge kwa wantu,”

15 nanywi namtende na udahi wa kuwalavya wantu mpepo.

16 Wano nawo awasagule. Simoni Yesu kamwinka zina dya Petulo;

17 Yakobo na mlukolo ywakwe Yohana wana Zebedayo Yesu kawenka zina dya Boanega, nikugamba “Wantu wa Mlulumo”.

18 Anduleya, Filipino, Batolomayo, Matayo, Tomaso, Yakobo mwana Alifayo, Tadeyo, Simoni wa Zelote,

19 na Yuda Isikaliyote, amhituke Yesu.

Udahi wa Yesu walawa kwa yuhi

Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10

20 Yesu niyo auya kaya. Naho atimilwa ni fyo dya wantu vitendile yeye hamwenga na wanampina wakwe wasekudaha kudya nkande.

21 Walukolo wakwe weze weve imbuli iyo, niyo waita wakamgwile kwaviya wantu waloziye nawakagamba, “Ni mchilalu!”

22 Wahinya Sigilizi wamwenga walaile Yelusalemu nawakagamba, “Ana Belizebuli! Uyo ni mkulu ywa mpepo amwinkile udahi wa kulavya mpepo.”

23 Yesu niyo awetanga na kusimwila nawo kwa mliganyo, “Vino Shetani adaha kumgulusa Shetani mnyawe?”

24 Wantu wa useuta umwenga wakatowana wenye useuta uwo naugwe.

25 Hegu nyumba inekala mwe mafyo na kuhigana, nayo yagwa.

26 Ivyo uzumbe wa Shetani hegu unesenta wenye kwa wenye, naugwe na kubindilikila.

27 “Hahana mntu akudaha kwingila mwe nyumba ya mta nguvu na kuguha vintu vyakwe henati kumnyinya mntu uyo. Niyo adaha kuguha vintu vyakwe.

28 “Nawagambilani chindedi, wantu wadaha kusizwa masa na kufulu zawo zose na mahuluto yose kwa Chohile.

29 Mna akunga ahuluta Muye Ukukile, halekeilwe masa yakwe, kwaviya kadamanya wihi wa mazuwa yose.”

30 Yesu nakalunga ivyo kwaviya wantu watuhu nawagamba, “Ana mpepo nchafu.”

*Nine na walukolo wa Yesu
Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21*

31 Nine na walukolo wakwe Yesu niyo weza. Wachimala heise na kusigila Yesu etangwe.

32 Yesu nakazungulukwa ni fyo dya wantu. Wamgamba, “Nyokwe na walukolo wako we heise, wakulonda.”

33 Yesu awahitula, “Mnala ni yuhi? Naho niwahi walukolo wangu?”

34 Niyo asinya wantu wamzunguluke na kugamba, “Wano nawo wamnala na walukolo wangu!

35 Mntu yoyose akadamanya viya akunga Chohile, nuyo mlukolo ywangu na lumbu dyangu na mnala.”

4

Mliganyo wa mhandi.

Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8

¹ Yesu niyo naho akonga kuhinya mnkanda mwe diziwa dya Galilaya. Fyo dya wantu nadimzunguluke naditendesa, vikatenda akwele mwe ngalawa. Wantu nawachimala mnkanda mwe isi.

² Kawahinya mbuli zilozize kwa miliganyo. Mwa mahinyo yakwe niyo awagamba.

³ “Tegelezani; Handaga na mntu kakumyaga mbeyu.

⁴ Umo akamyaga izimbeyu, izimwenga zigwela mwe sila, wadege weza na kuzidya.

⁵ Izimwenga zigwela mweluwe hene ulongo mjeche. Aho niyo zasunguza kuhota kwaviya nahana ulongo mjeche.

⁶ Mna zuwa dize dilawe, izimpotela zatoigwa ni zuwa, zinyuluka kwaviya maizi hayengile hasi.

⁷ Mbeyu ntuhu zagwelaga mgati mwe miwa, idya imiwa niyo yasuka na kuzifinta niyo hazeleke.

⁸ Mna mbeyu ntuhu zigwela mwe ulongo wedi. Niyo zahota na kukula na kulavya ulozo, izimwenga zilavya mbeyu nkanana milongo mitatu, nkanana milongo mtandatu izimwenga nkanana gana.”

⁹ Yesu awagamba, “Tegelezani, mta magutwi neve.”

Vikulongwa mwe miliganyo

Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10

10 Yesu umu neichedu, wantu watuhu wamwivile hamwenga na wanampina wakwe mlongo na waidi niyo wamgamba awatambalisize imiliganyo iyo.

11 Yesu awahitula, “Nyuwe mwinkigwa kubunkula mbuli zifisigwe zo Useuta wa Chohile. Mna wadya we kweise weva kwa miliganyo.

12 Chani,
 ‘Wakaule, mna wasekuwona,
 weve, mna wasekumanya.
 Uneva wanamanya wadaha kumhitukila
 Chohile,
 niyo awalekeila masa yawo.’ ”

*Yesu atambalisa mliganyo wo mhandi
 Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15*

13 Yesu niyo awauza, “Hammanyize mliganyo uno? Haluse namdahe zeze kumanya miliganyo mituhu?”

14 Mbeyu ihandigwe nu mhandi ni mbuli ya Chohile.

15 Wantu wamwenga wekala saviya vilaile mwe izimbeyu zigwele mwe sila, weva mbuli yedi ya Chohile, aho Shetani awezila na kwi-ilavya mwe myoyo yawo.

16 Wantu watuhu waligana saviya mbeyu zigwele mwe luwe. Waneva imbuli, waihokela kwa chinyemi.

17 Mna kwa viya hawana maizi, wajijimiza chidogo. Kunalaila nkunto na masulumizo kwachausa che imbuli iyo, ahadya wauya kunyuma.

18 Wantu watuhu waligana saviya vilaile mwe mbeyu zigwele mwe miwa. Wano ni wadya wakwiva imbuli,

19 mna nkunto za mwe isi ino na udanti wa ugoli, na tama zesimile zinawengila, vyafinta udyu ulosi wi mndani mwawo na kuchinda kweleka matunda.

20 Mna watuhu waligana saviya vilaile mwe mbeyu zigwele mwe ulongo wedi. Weva imbuli, waihokela na kweleka, wamwenga nkanana milongo mitatu, wamwenga nkanana milongo mtandatu na wamwenga nkanana gana.

Taa igubikwe

Luka 8:16-18

21 Yesu ajendeleza kulonga, “Togolani, kuna akudaha kwingiza taa kunyumba na kuigubika na ntangulu hegu kuika kwedivungu? Togola hakuika halanga he chiya cha kwikiya taa?”

22 Chochose chifisigwe nachilondolwe, na chiya chigubikwe nacho nachigubulwe.

23 Tegelezani, mta magutwi neve!”

24 Awagamba naho, “Tegelezani vyedi viya mkwiva! Viya mkuwadamanyiza wenyu, nivyo nanywi mkunga mdamanyizwe ni Chohile, naho vitendese.

25 Kwaviya mntu mta chintu nongezewe, mna yudya hena chintu, nahokwe hata chiya chidodo ananacho.”

Mliganyo wa mbeyu ikukula

26 Yesu ajendeleza kugamba, “Useuta wa Chohile uligana saviya mntu ahandile mbeyu mwe nkonde.

²⁷ Nechilo agona, nomsi emeso. Mbeyu zahota na kukula, mna hamanyize vilaila vivihi.

²⁸ Ulongo wenye wazitenda mbeyu zikule na kweleka, nkongo zalavya mani mateke, vikajika zabwalika maiso, vikajika zeleka ngano.

²⁹ Izimbeyu zinatoga, mntu uyo aguha nyengo yakwe na kwita kuvuna kwaviya ulozo ubula.”

Mliganyo wa kabeyu kadodo

Matayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19

³⁰ Yesu auza, “Useuta wa Chohile chonga chiugambe wikala saviya mbwani? Ni mliganyo uhi ukudaha kuutambalisa ichindedi?”

³¹ Waligana na mbeyu ndodo ya haladali, mbeyu ndodo kujinka zose zikuhandwa mwe isi.

³² Mnalo ikahandwa, yahota, niyo yakula, yatenda ziti kulu. Dyatenda na matambi makulu vikuleka wadege wo ulanga wadaha kuzenga masasa mwa matambi yakwe.”

³³ Yesu asimwila na wantu mbuli yakwe kwa miliganyo ilozize saino, kawagambila viya wakudaha wamwive.

³⁴ Halongile nawo mbuli yoyose hejeile miliganyo. Mna hadya endile na wanampina wakwe du, kawagambila chila chintu.

Yesu ahoza mjubwaniso

Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25

³⁵ Mwe dizuwa idyo nechisingi, Yesu awagamba wanampina wakwe, “Chitambuke ntendele ya kaidi ye idiziwa.”

³⁶ Wadyasa idifyo dya awantu, wanampina wengila mwe ngalawa umo neli Yesu. Na hana ngalawa ntuhu naziyaho.

³⁷ Kulaila nkung'unto, mawimbi ya mazi yajubwanisa ingalawa, nayo yakonga kumema mazi.

³⁸ Yesu na ekunyuma kwe ngalawa, kagona mtwi wakwe wigama mwe mto. Wanampina wakwe wamwinula na kumgamba, "Mhinya, vino hukuwona chasila?"

³⁹ Yesu niyo achimala, akwahila idya inkung'unto na kuyagamba mawimbi, "Tongomalani dwi!" Elo inkung'unto niyo yanyamala, niyo kwaziziwala.

⁴⁰ Yesu awauza wanampina wakwe, "Nimbwani mkogoha? Hamnati kutenda na uzumizi?"

⁴¹ Mna wengila woga utendese, walosana wenye, "Yuno ni mntu ywani? Hata mpeho na mawimbi vyamwiva!"

5

Yesu amhonya mta mpepo

Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39

¹ Yesu na wanampina wakwe wabula ntendele ya kaidi ye idiziwa dya Galilaya kwe isi ya Wagelasi.

² Yesu eze asele mwe ngalawa, adugana na mntu mta mpepo nchafu akulaila kwe zimbila.

³ Mntu uyo naakekala kwe zimbila, hahalaile mntu adahile kumtaliza naho hata kwa minyolo.

⁴ Nkanana zilozize viga vyakwe ne mikono navinyinywa na minyolo ya chuma, mna kadumula iminyolo idya na kuvuna viya ivifungo vye chuma nendile hahana mntu mta nguvu za kumgwila.

⁵ Chilo na msi nakekala kwe izimbila izo na mwa magulu, akaguta kuno akesenga na mayuwe.

⁶ Eze amwone Yesu kwa hale, amgulukila na kumfikila madi.

⁷ Agutila kwa izwi kulu, “Yesu Mwana Chohile ekulanga, waunga mbwani kwangu? Kwelise kwa zina dya Chohile kugamba honisulumize!”

⁸ Nakalonga ivyo kwa viya Yesu nakamgamba, “We mpepo nchafu, mlawe mntu uyu!”

⁹ Yesu amuza, “Zina dyako nuyo yuhi?”

Amhitula, “Zina dyangu ni Fyo, kwa viya chiloza.”

¹⁰ Niyo amlombeza asekuzigala ziya mpepo zihye kuse mwe isi idya.

¹¹ Ho luwala lwo lugulu na hana fyo kulu dya nguluwe dikudimwa.

¹² Mpepo ziya zamlombeza Yesu zikagamba, “Chigale mwe difyo dye zinguluwe, uchilekele chikengile mwe izo.”

¹³ Yesu niyo azumila ziya mpepo nchafu zingile mwe zinguluwe izo. Fyo jima dye zinguluwe milongo magana maidi dyasela kwa nguluko mwe diziwa na kudidimila mwa mazi.

¹⁴ Wadimi we zinguluwe izo waguluka na kuisimwila imbuli iyo mwe imizi na mwe zinkonde. Wantu waita wakaule icho chilaile.

¹⁵ Weze wabule kwa Yesu, wamwona yudya mntu endaga na fyo dya mpepo kekala, kavala suche zakwe vitana na nyanyi zakwe zimuwiya. Wantu wose niyo wogoha.

¹⁶ Wadya wawone diya dilaile, niyo wawagambila wantu chintu chimlaile yudya namta mpepo ne imbuli ye zinguluwe.

¹⁷ Wantu niyo wamlombeza Yesu ahalawe mwe isi yawo.

¹⁸ Yesu hadya akakwela mwe ngalawa, yudya nendile mta mpepo amlombeza waitanye.

¹⁹ Mna Yesu niyo alemela, amgamba, “Hita kwenyu kaya, kawagambile visimo udamanyizwe ni Zumbe na viya akufile mbazi.”

²⁰ Ivyo mntu yudya ahalawa, aita mwe si ikwitangwa Dekapoli kugamba Mizi Mlongo na kuwagambila wantu viya Yesu amtendele. Na wose wevile wehelwa.

*Mwana Yailo na mvyele adontile suche ya Yesu
Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56*

²¹ Yesu eze aite vituhu ntendele ya kaidi ye diziwa kwa ngalawa, fyo kulu dya wantu niyo dyammemela mnkanda mwe diziwa.

²² Alaila mntu yumwenga akwitangwa Yailo, yumwe mwe wakulu we nyumba yo kuvikila Chohile. Eze amwone Yesu, amfikila madi,

²³ amlombeza akamgamba, “Mwanangu ywa chiche ehaguhi na kubanika. Naku-lombeza chite, ukamjelekele mikono ahone atende mjima.”

²⁴ Yesu aitanya na Yailo. Fyo dya wantu niyo dyamtimila Yesu na kumfintafinta.

²⁵ Ahadya nahana mvyele yumwenga endile na unyonje wa kulawa sakame mihilimo mlongo na midi.

26 Mvyele yudya nakatumbwazika vidala kwa wagangana walozize. Kazisa hela zakwe zose, mna hawone vyedi kalumiswa chipindi chose.

27 Yudya mvyele eze eve mbuli za Yesu, niyo omboka mgati mwe difyo dya wantu. Amwitila Yesu kunyuma na kukufya isuche yakwe

28 akelongela mo moyo wakwe, "Ninakufya du isuche yakwe, nahona."

29 Eze akufye isuche ya Yesu, aho sakame niyo yaleka kumlawa, awona kugamba kahona unyonje wakwe.

30 Ahadya Yesu abunkula kugamba nguvu zimlawa. Awahitukila wantu na kuwauza, "Ni yuhi akufize isuche yangu?"

31 Wanampina wakwe wamhitula, "Waona wantu ivyo wakukufintafinta, nawe wauza ni yuhi akukufize?"

32 Mna Yesu niyo ajendeleza kupagasa kuno na kuno amuwone mntu atendile viya.

33 Yudya mvyele niyo abunkula dimbwile. Ivyo niyo ambasa Yesu akazingiza kwa kogoha, amfikila madi na kumgambila ichindedi chose.

34 Yesu amgamba, "Mwanangu, uzumizi wako ukuhonya. Jenda mpeho naho utende mjima."

35 Umo Yesu henati kukomeleza kulonga ulosi uwo, weza wantu kulaila kwa yudya mkulu ywe nyumba yo kuvikila na kumgamba, "Mndeke ywako kabanika. Nimbwani naho ukumtubwanisa Mhinya?"

36 Yesu eze eve yadya walongile, niyo abela amgamba yudya mkulu we nyumba yo kuvikila, "Usekogoha, weye zumila du."

³⁷ Yesu haungile atimilwe ni mntu yoyose, mna Petulo na Yakobo na Yohana mlukolo ywa Yakobo.

³⁸ Weze wabule kwa yudya mkulu ywe nyumba yo kuvikila, Yesu awona wantu hewekwivana, naho eva wakwila na kulomboleza.

³⁹ Yesu engila mnyumba, awagamba, “Nimbwani hamkwivana naho mwaila? Umwana habanike, kata kugona du!”

⁴⁰ Mnalo wamseka, niyo awalavya wose kuse, awaguha tati ya mntu na mami yakwe na wadya wanampina watatu. Wengila kwe chumba wamwikiye yudya umwana.

⁴¹ Amtoza mkono amgamba, “Talita koumi!” Nukokugamba, “Mndeke, nakugamba inuka!”

⁴² Ahadya mndeke yudya niyo achimala na kukonga kujenda. Mndeke yudya nana mihilimo mlongo na midi. Ize ilaile ivyo, chila yumwenga niyo ehelwa vidala.

⁴³ Mna Yesu niyo awaunga wasekuwagambila wantu imbuli idya. Niyo awagamba, “Mwinkenki nkande mndeke uyu adye.”

6

*Yesu alemelwa uko Nazaleti
Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30*

¹ Yesu niyo ahalawa hadya, aita ko mzi wakwe na wanampina wakwe niyo wambasa.

² Mwe Zuwa dya Kuhumula, akonga kuhinya mwe nyumba yo kuvikila. Wantu walozize wamwivile, niyo wamwehelwa, wauzana, “Yose yano kayalavya hi? Ni nguvu zani enkigwe kubula kudamanya mpituko zino?”

3 Vino yuno suyo yudya msongola, mwana Maliyamu na lumbu dya Yakobo na Yusufu na Yuda na Simoni? Walumbuze hawehano hamwenga na suwe?" Niyo wamlemela.

4 Yesu awagamba, "Muwoni atunywa chila hantu, mnalo kwawe na walukolo wakwe na kwe nyumba yakwe hakutunywa."

5 Yesu hadamanye mpituko yo yose hadya, mna kajelekela wanyonje wajeche mikono na kuwahonya.

6 Kehelwa vidala, kwa viya wantu hawazumile.

*Yesu asigila wanampina mlongo na waidi
Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6*

Aho Yesu niyo aita mwe zikaya zi mjihi, akahinya wantu.

7 Awetanga wadya wanampina mlongo na waidi, awasigila waidi idi. Awenka udahi mwe mpepo nchafu.

8 Naho nakawagamba, "Msekuguha shanduku hegu chochose mwe ntambo yenyu mna nkome du. Msekuguha nkande hegu mkwiji hegu hela mwe misipi yenyu.

9 Valani vilatu, mna mse kuguha suche ntuhu.

10 Nyumba yoyose mkunga mhokelwe, ikalani aho kubula hadya mkuhalaila mo mzi uwo.

11 Naho mnengila mwe mzi niyo hamhokelwe hegu hamtegelezwe, halaweni, naho mkung'unte tifili mwe viga vyenu. Idyo nadite ukuzi mwawo."

12 Niyo waita na kuwagambila wantu weile masa yawo.

13 Wawalavya wantu mpepo ziloize na kuwakuluguta mavuta wanyonje walozize na kuwahonya.

File ya Yohana Mta kubatiza

Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9

14 Helode keva izimbuli izo kwa chausa cha zina dya Yesu nadimanyika chila hantu. Wantu watuhu nawakagamba, “Ni Yohana Mta kubatiza kauyuka. Nivyo vikuleka ana nguvu za kudamanya mpituko.”

15 Watuhu wagamba, “Yuno ni Eliya.”

Mnalo watuhu wagamba, “Ni muwoni saviya wadya wawoni we ichikale.”

16 Helode eze eve, agamba, “Yuno ni Yohana Mta kubatiza nimkantile umtwi kauyuka!”

17 Helode mwenye nakasigila Yohana agwilwe ajelwa mndani. Kadamanya ivyo kwa chausa cha Helodiya mkaziwe. Mvyele uyo na ni mkaza Filipo, mlukolo ywa Helode.

18 Yohana Mta kubatiza nakamlonga Helode ulu na ulu, “Sigilizi zagamba, havikungigwa weye kuguha mkaza mlukolo ywako.”

19 Ivyo Helodiya nana maya mo moyo kwa chausa cha Yohana, nakalonda amkome. Mnalo niyo adunduga kwa chausa cha Helode.

20 Helode nakamogoha Yohana kwa viya nakamanya Yohana ni mntu mta kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile naho ni mkuka, ivyo nakamwamila. Nakaungisa kumtegeleza, hatahegu nakakangawala chila nkanana akamwetegeleza.

21 Helodiya ketukila niyo apata luhenyo lwa kumkoma, yendaga zuwa dya kwelekwa kwa Helode, chipindi adamanyaga ngasu ya nkande kwa wachimaila wo ulongozi wakwe na wakulu wawa nkondo na wakulu wa Galilaya.

22 Mwana ywa Helodiya kengila, niyo aseziga vyedi, kawelesesa Helode na wajeni wakwe. Seuta amgamba uyo mndele, “Nilombeza chochose ukunga, nami nahwinke.”

23 Helode elisa, “Nahwinke chochose ukunga, hata ukaunga inusu yo useuta wangu!”

24 Yudya mndele niyo afosa akamuuze nine, “Nunge chibwani?”

Nine amhitula, “Lombeza mtwi wa Yohana Mta kubatiza.”

25 Yudya mndele ahadya akumpuka kubula kwa seuta na kungamba, “Naunga uninke ivino haluse umtwi wa Yohana Mta kubatiza mwe sahani.”

26 Seuta niyo engilwa ni usungu vidala, mna kadunduga kulemela kwa viya nakelisa, na wose wendile wehadya nawamwiva.

27 Ahadya niyo seuta asigila mnkondo amwigaile umtwi wa Yohana Mta kubatiza. Niyo mnkondo uyo aita kwe chifungo na kumkanta Yohana umtwi.

28 Awigala umtwi mwe sahani na kumwinka yudya mndele. Naye niyo amwinka nine.

29 Wanampina wa Yohana weze weve imbuli iyo, waita kuguha umwili wakwe na kuuhamba.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu

Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14

30 Wasigilwa wachintana kwa Yesu na kungambila vyose wadamanye na kuhinya.

31 Nakuna wantu walozize wendile wakengila na kufosa, ivyo vimtenda Yesu na wanampina wakwe waswese luhenyo lwa kudyā. Yesu awagamba, “Chiteni hantu hechedu chitende wenye, chani mhumule hadodo.”

32 Niyo wakwela mwe ngalawa wowo wenye, waita hantu hechedu.

33 Mnalo wantu wenji wawawona wakahalawa nakuwamanya. Niyo wantu kulaila mwe mizi yose waguluka, wawalongwela kubula.

34 Yesu eze asele mwe ingalawa, awona fyo dya wantu. Niyo awafila mbazi kwa viya wekala saviya ngoto hezina mdimi. Niyo akonga kuwahinya mbuli ziloize.

35 Umo dikahunga, wadya wanampina wambasa na kungamba, “Hano chili chi he nyika, zuwa nadyo dyaswa.

36 Walage wantu waite mwe zinkonde ne zikaya zimjihi wakagule chochose cha kudyā.”

37 Yesu awahitula, “Wenkeni nyuwe nkande wadye.”

Wamuza, “Wonga chikagule migate ya hela ziloize zikulihwa mndima kwa miezi mnane hela miezi mnane hegu hela ya dinali magana maldi, chiwenke wadye?”

38 Yesu awauza, “Mna migate mingahi? Hitani mkakaule.” Weze wamanye, wamgamba, “Kuna migate mishano na samaki mbili.”

39 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wawagambile wantu wekale mabungabunga mwa mani maisi.

⁴⁰ Wantu niyo wekala hasi mwe mabungabunga hano maganagana, hano mwe milongo mishanoshano.

⁴¹ Niyo Yesu aguha idya migate mishano na ziya samaki mbili, asinya kulanga kwembingu na kumjimbika Chohile. Aibesula idya migate na kuwenka wanampina wakwe wawenke wantu. Awapangila wantu wose na wadya wasamaki waidi.

⁴² Chila yumwe kadya na kwiguta.

⁴³ Wanampina walogota mabesu ye migate na samaki yasigale ntangulu mlongo na mbili.

⁴⁴ Wagosi awodu wadile nendile ni magana milongo mishano.

*Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21*

⁴⁵ Ahadya Yesu awaunga wanampina wakwele mwe ngalawa wamlongwele Betisaida, ntendele ya kaidi ye diziwa. Yeye nendile akawalaga wantu waite.

⁴⁶ Eze awalage wadya wantu, niyo aita he kagulu akalombeze.

⁴⁷ Zuwa dize diswe, ngalawa ne imgati mwe diziwa, mna Yesu ne ichedu mo mjingu.

⁴⁸ Awawona wadya wanampina wakwe wakavumba mwe ngalawa, kwa viya nawakahigana na nkung'unto. Mavukuvuku, awalaila kuno akajenda mlanga mwa mazi. Nakaunga awajinke,

⁴⁹ mna weze wamwone ajenda mlanga mwa mazi, waguta, wakafanyanya ni chizuli.

⁵⁰ Wose niyo wengila woga weze wamwone.

Ahadya Yesu alonga nawo, awagamba, “Msekogoha! Ni miye! Kwenkeni moyo!”

⁵¹ Aho eingila mwe ingalawa umo naweli, na inkung'unto niyo yaleka. Wanampina wose wehelwa vitendese

⁵² kwaviya nahawanati kumanya vyedi imana yakwe yo kuwalisa wadya magana milongo mishano, myoyo yawo na ni midala kumanya.

*Yesu ahonya wanyonje uko Genesaleti
Matayo 14:34-36*

⁵³ Watambuka idiziwa na kubula ntendele ya kaidi ye isi ya Genesaleti. Aho niyo wajela nanga ingalawa.

⁵⁴ Weze walawe mwe ingalawa, ahadya niyo wantu wambunkula Yesu.

⁵⁵ Niyo wagulukila mwe mizi, kose wevile Yesu kawoneka. Wamwigaila wanyonje wawo mwe zisazi.

⁵⁶ Chila hantu Yesu abwile mwe zikaya hegu mizi hegu mwe zinkonde wantu wegala wose wendile wakalumwa mwa magwilo. Wamlombeza vikadahika wakufye idiheto dyakwe. Wose wakuvize wahona.

7

*Mahinyo ya wadalahala
Matayo 15:1-9*

¹ Mafalisayo na wahinya sigilizi wamwe walaile Yelusalemu wadugana kulongozi kwa Yesu.

² Niyo wawawona wanampina wamwenga wa Yesu nawakadya nkande na mikono haikukile kugamba hawahakile mikono yawo saviya mazwela ya Mafalisayo waungile wantu wahake.

³ Mafalisayo na Wayahudi nawatongela mahinyo ya wadalahala wawo, hawakudya nkande kubula wahake mikono yawo kubula mwe vinko.

⁴ Naho hawakudya chochose chikulawa kwe digwilo kubula chinde kusuntwa. Nawakatimila mahinyo yalozize matuhu wahokele, saviya kusunta vyedi bakuli, sazi, nyungu na viya.

⁵ Elo Mafalisayo na wahinyi wa sigilizi wamuza Yesu, “Nimbwani wanampina wako hawakutimila mahinyo chasizwe ni wadalahala wetu? Mna wadya na mikono mizavu?”

⁶ Yesu awahitula, “Isaya nakalanga uwoni wedi kwenyu! Wasongaganyi nyuwe, saviya awandike,

‘Chohile agamba, wantu wano wanitunya mwe milomo yawo,
mna myoyo yawo ihale na miye.

⁷ Wanivikila vyabule,
kwaviya wahinya malagizo ya wantu, wakazitenda saviya Sigilizi za Chohile!’

⁸ “Nyuwe mwasenta sigilizi za Chohile, mwatoza mahinyo ya wantu.”

⁹ Yesu niyo ajendeleza kulonga, “Mmanya pwilili ivyo mlemele Sigilizi za Chohile chani mtoze mahinyo yenyu wenye.

¹⁰ Musa alagizaga, ‘Wategelezeni tati zenyu na mami zenyu,’ naho, ‘Mntu yoyose akunga amligite tati yakwe hegu mami yakwe akomwe.’

11 Mna nyuwe mwahinya kugamba mntu mta chochose cha kumwambiza tati yakwe hegu mami yakwe, mna agamba, ‘Chintu chino Kolobani’ kugamba, ni malavyo kwa Chohile,

12 niyo mwagamba mntu uyu aleke kumwambiza tati yakwe hegu mami yakwe.

13 Kwe isila ino, mahinyo yenyu mkuhinyana yabela Mbuli ya Chohile. Naho kuna matuhu yalozize mkuhokelezana mkudamanya saayo.”

*Vintu vikumtenda mntu atende halenguke
Matayo 15:10-20*

14 Yesu niyo etanga fyo dya wantu vituhu na kuwagamba, “Nitegelezani wose, naho mnive.

15 Hakuna chintu chikumwingila mntu chikudaha kumtenda atende mzavu. Mna chikumtenda ivyo ni chiya chikulawa mndani mwakwe.

16 Mta magutwi, neve!”

17 Eze ase idifyo dya wantu na kwingila mwe nyumba, wanampina wakwe wamuza awatambalise mliganyo wo lusimo ludya.

18 Yesu awagamba, “Vino hata nyuwe nanywi hamna fanyanyi? Hamvimanyize kugamba hachihali chintu chikulawa kuse chikumwingila mntu chikudaha kumtenda mzavu,

19 kwaviya hachikwingila mo moyo wakwe mna mwe nda yakwe niyo chafosa mo mwili kwa sila ya kwe choo.” Kwa kulonga ivyo, Yesu kalagisa kugamba nkande zose zilenguswa zidigwe.

20 Niyo ajendeleza kulonga, “Chikumtenda mntu mzavu ni chiya chikumlawe mndani mwakwe.

²¹ Kwaviya mwe moyo wa mntu kwalaila fanyanyi zihye na chilanga na ubavi na kukoma,
²² na uchilanga na tama zihye na ukankalu na uvambi na finju na kuhuluta na kweduvya na uhezi,

²³ Vyose vino nivyo vikumtenda mntu atende mwihii.”

Uzumizi wa mvyele

Matayo 15:21-28

²⁴ Yesu niyo afosa, aita mwe isi ihajihii na mzi wa Tilo. Kengila mwe nyumba, na haungile mntu yoyose amanye vino ehadya, mna havi-dahike.

²⁵ Mvyele yumwenga endaga na mwanakwe ywa chiche mta mpepo nchafu, keva mbuli za Yesu niyo ambasa ahadya na kungwela mwe viga.

²⁶ Mvyele uyo endaga Mgiliki, mwelekwa ywa mkowa wa Silofoinike si ya Siliya. Amwila Yesu aguluse mpepo zi mwa mwanawe.

²⁷ Mna Yesu amhitula, “Ndakuwaleka wana wa mnyumba wegute. Kwaviya sivyo vyedi kuguha nkande ya wana na kudwila makuli.”

²⁸ Mvyele uyo niyo amhitula, “Zumbe,” Walonga chindedi, “Hata makuli yazwela kudya nkombelezo ziya zihasi mwe meza.”

²⁹ Yesu amgamba, “Kwa ivyo uhitule, uya kaya, nokabwile mpepo imlawa mwanawo!”

³⁰ Yudya mvyele kauya kukaya na kumbwila mwanawe kagona mo lusazi, idya mpepo nananayo imlawa kale.

Yesu amhonya hekwiva na chimumu

³¹ Yesu ahalawa ho mzi wi haguhi na Tilo, na kujinkila Sidoni kwe diziwa dya Galilaya kujinkila isi ya Dekapoli, na kubula mwe si ya Mizi Mlongo.

³² Wantu wamwigaila Yesu mntu hekwiva na hekudaha kulonga vyedi, wamwila amwikiye mikono mlanga mntu uyo.

³³ Elo Yesu niyo amusa he difyo dya wantu amwigala hankanda, ajela madole yakwe mwa magutwi ya yudya mntu, niyo atwa mate na kumdonta mo lulimi lwakwe.

³⁴ Akaheza Yesu niyo asinya kwembingu, atoa nkwilu, na kungamba yudya mntu, “Efata,” Kugamba, “Vuguka!”

³⁵ Ahadya uyo umntu akonga kwiva na ululimi lwakwe lwalegela na kukonga kulonga vyedi.

³⁶ Yesu niyo awalemeza wantu wasekulonga dyodyose kwa mntu, mna ivyo akuwalemeza, nivyo wakujendeleza kulonga.

³⁷ Wose wevile weheleswa. Wagamba, “Kadamanya chila chintu vyedi!” “Kawatenda hewekwiva weve na vimumu walonga!”

8

Yesu alisa wantu magana milongo mine Matayo 15:32-39

¹ Mwa mazuwa ayo fyo tuhu dya wantu dyechisanya vituhu. Weze wantu watende hawana nkande, Yesu awetanga wanampina wakwe, awagamba,

² “Nawafila mbazi wano wantu kwa viya wekala na miye mazuwa matatu, naho vino haluse hawana nkande.

³ Uneva ninawalaga wauye kaya hewedile, nawagwe mteho mwe sila, kwaviya watuhu walawa hale.”

⁴ Wanampina wakwe wamuza, “Hano he nyika mntu akudaha kuchinka nkande ya kuchinta kulisa wantu woseni wano?”

⁵ Yesu awauza, “Mna migate mingahi?”

Wamhitula, “Mfungate,”

⁶ Awagamba wantu wekale hasi. Aguha idya migate mfungate, amjimbika Chohile, niyo aibesula besula, na kuwenka wadya wanampina wakwe wawapangile wantu, niyo watenda ivyo.

⁷ Naho nawana samaki njeche. Yesu azijimbika na kuwagamba wanampina wawapangile seiviya.

⁸ Wose wadya niyo weguta. Vikaheza wanampina walogota vibesulo vigwele, wamemeza ntangulu mfungate.

⁹ Wantu wadile wendaga magana milongo mine. Akaheza awalaga,

¹⁰ aho Yesu niyo engila mwe ngalawa hamwenga na wanampina wakwe na kwita mo mzi wa Dalumanuta.

Mafalisayo waunga mpituko

Matayo 12:38-42; 16:1-4

¹¹ Mafalisayo awamwenga wambasa Yesu na kukonga kuhigana naye. Wakamjeza, wakumunga awadamanyize mpituko ikulagisa kugamba udahi wakwe ulaila kwembingu kwa Chohile.

¹² Yesu niyo engila chinyulu mo moyo niyo agamba, “Nimbwani wantu we cheleko chino waungisa mpituko? Chindedi nawagambilani! Hahana chilagiso chochose namwinkigwe!”

¹³ Akaheza niyo awasa, engila mwe ngalawa, na kukonga kwita ng'ambu ye diziwa.

*Hamila ya Mafalisayo na ya Helode
Matayo 16:5-12*

¹⁴ Wanampina wakwe wajalaga kuguha migate ikuwachinta. Nawana mgate umwenga du mwe ngalawa.

¹⁵ Yesu awafunda, “Msinyisise,” na “Mwenege ne hamila ya Mafalisayo na ya Helode!”

¹⁶ Wanampina niyo wakonga kulosana, “Alonga vino kwa viya hachina migate.”

¹⁷ Yesu niyo amanya viya nawakalosana, elo awauza, “Nimbwani mkulosana mbuli ya kuswesa migate? Hamvimanyize hegu kukom-baganya? Myoyo yenyu ichei midala?”

¹⁸ Mna meso mna hamkuwona? Mna magutwi, mna hamkwiva? Hamkukumbuka,

¹⁹ umo habesula imigate mishano na kuwenka wantu magana milongo mishano? Mwalogotaga ntangulu nyingahi zimemile vivesulo?”

Wamhitula, “Ntangulu mlongo na mbili.”

²⁰ “Eze nibesule migate mfunigate na kuwenka wantu magana milongo mine, ni ntangulu nyin-gahi zimemile vivesulo mlogote?”

Wamhitula, “Mfunigate,”

²¹ Awauza, “Hamnati kumanya?”

Yesu amhonya tuntu uko Betisaida

22 Wabula mwe mzi ukwitangwa Betisaida. Uko wantu wamwigaila Yesu tuntu na kumwila amdonte.

23 Yesu amtoza umkono yudya tuntu na kumlavya mwe kaya. Eze amtwele mate mwa meso, amwikiya mikono mlanga na kumuza, “Wadaha kuwona chochose?”

24 Yudya mntu asinya kulanga na kugamba, “Heye, nawona wantu wakujenda, mna wekala enga miti.”

25 Yesu niyo naho aika mikono yakwe mwa meso ya yudya tuntu, niyo agubula ameso yakwe akonga kuwona vyedi, niyo awona vintu vyose pwilili.

26 Yesu amgamba aite kaya, mna amlemeza, “Asekuya ko mzi udyia.”

*Petulo ambunkula Yesu kugamba nuyo
Kulisito, Mkombola
Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21*

27 Yesu na wanampina wakwe waita ko mzi hajihi na Kaisaliya Filipi. Mwe sila, Yesu awauza, “Nigambilani, wantu wanitanga miye ni yuhi?”

28 Wamhitula, “Watuhu wakugamba ni weye Yohana Mta kubatiza, watuhu wagamba wi Eliya na watuhu nawo wakugamba wi yumwenga wa wawoni.”

29 Awauza, “Nyuwe nanywi mwanigaze?” Petulo amhitula, “Ni weye Kulisito.”

30 Yesu niyo awafunda wasekumgambila mntu yoyose imbuli idya.

Yesu asimwila mbuli ya masulumizo ne file yakwe

Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27

³¹ Yesu akonga kuhinya wanampina wakwe. “Mwana Mntu aungwa asulumizwe vidala na kulemelwa ni wadalaha na wakulu wa walavyantambiko na wahinyi wa sigilizi. Nakomwe, mna yakajinka mazuwa matatu kulawa ukubanika kwakwe nauyuke.”

³² Yesu kawagambila pwipwipwi. Petulo niyo amsenta hankanda na kumkwahila.

³³ Mna Yesu niyo ahituka, awasinya wanampina wakwe na kumkwahila Petulo amgamba, “Halawe hano, Shetani! Hukufanyanya mbuli za Chohile, mna za wantu.”

³⁴ Niyo Yesu etanga fyo dya wantu hamwenga na wanampina wakwe, awagamba, “Mntu akunga anitimile, elemele mwenye, enule Msalaba wakwe anitimile.

³⁵ Mntu yoyose akunga akombole ujima wakwe, nawaze, mna yoyose akuwaza ujima wakwe kwa chausa cha miye na chausa cha Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile, naukombole.

³⁶ Togola kuna loso dyani Mntu anapata isi yoseni mna aze ujima wakwe?

³⁷ Hahana chintu wakudaha kulavya chani wavuzizwe ujima wawo.

³⁸ Mntu akuniwonela soni miye na mahinyo yangu mwe cheleko chino china masa na wachilanga kulongozi kwa Chohile, Mwana ywa Mntu namwonele soni aho akwizila mo ukulu wa Tati yakwe hamwenga na wandima wa kwembingu wakukile.”

9

¹ Yesu kalonga naho, “Chindedi kuna wantu watuhu hano hawabanike kubula wawone Useuta wa Chohile ukeza na nguvu nkulu.”

*Umwili wa Yesu wahituka
Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36*

² Yeze yajinke mazuwa mtandatu, Yesu awaguha Petulo na Yakobo na Yohana, waitanya kulanga ko lugulu, hantu nawechedu. Hadya mwili wa Yesu wahitukila mwa meso yawo.

³ Suche zakwe nazikang'alisa, ukung'ala uko hahana mntu yoyose mwe isi akudaha kunyukula suche zing'ale se ivyo.

⁴ Niyo wanampina wadya watatu wawawona Eliya na Musa wakasimwila na Yesu.

⁵ Petulo amgamba Yesu, “Mhinyi, vitenda vyedi suwe chikale hano. Chizenge mahema matatu, dimwenga dyako, dimwenga dya Musa na dimwenga dya Eliya.”

⁶ Petulo na weyawe nawogoha vidala vilekile asekumanya dyo kulonga.

⁷ Niyo kwalaila ingu dyawagubika, na izwi dyevika mwe diya idiingu kugamba, “Yuno nuyo mwanangu huungisa, mwetegelezeni!”

⁸ Ahadya weze wapagase, hawamwone mntu mna Yesu ichedu hamwenga na wowo.

⁹ Umo wakasela kulawa ko ulugulu, Yesu awagamba, “Msekumgambila mntu yoyose icho muwone aho Mwana Mntu hadya akunga auyuke.”

10 Wazumila viya awagambile, mna mgati mwawo wauzana, “Kuno ‘Kuuyuka’ ni mbwani?”

11 Niyo wamuza Yesu, “Kwa mbwani wahinyi wa sigilizi wagamba Eliya aungigwa akonge kwiza?”

12 Awahitula, “Chindedi Eliya nakonge kwiza kwika mbuli zose vyedi, mna ni mbwani Mawandiko Yakukile yakugamba seivyo kugamba Mwana ywa Mntu nasulumiziswe naho nabelwe?”

13 Mna nawagamba, Eliya keza kale na wantu wamtendela viya waungile, saviya viwandikwe mwa Mawandiko.”

Yesu amhonya mbwanga mta mpepo

Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43

14 Weze wadugane na wadya wanampina watuhu wasigale, wawona fyo dya wantu diwazunguluke na wahinyi wa sigilizi wahigana nawo.

15 Wantu weze wamwone Yesu, weheleswa, wamgulukila kumlamsa.

16 Yesu awauza wanampina wakwe, “Mwahigana mbwani na wowo?”

17 Mntu yumwe mwe difyo amhitula, “Mhinyi, sikwigaila mwanangu kwa viya ana mpepo ikumleka atende chimumu.

18 Chila mpepo ikemuka, yamgwisa hasi, alawigwa ni fulo mo mnomo, agwegwenya ameno naho atoga umwili wose. Siwagamba wano wanampina wako wailavye impepo iyo, mna wadunduga.”

19 Yesu awagamba, “Nyuwe wantu hemkuzumila! Nikale na nyuwe kubula ini? Niwajijimizeni vivihi? Nigailani uyo mbwanga!”

20 Wamwigala kwa Yesu.

Ahadya mpepo ize imwone Yesu, yamgwisa chifutu yudya mbwanga na kugalagala hasi, naho kalawigwa ni chifulo ko mnomo.

21 Yesu amuza ise dya yudya mbwanga, “Vino vimkonga ini?”

Amhitula, “Vimkonga achi mdodo.”

22 “Nkanana zilizote mpepo neikamdula mwe moto na mndani mwa mazi. Chifile mbazi naho chambize hegu ukadaha!”

23 Yesu niyo agamba, “Heye kwambwani wagamba,” “Hegu wadaha! Yose yadahika kwa yudya akuzumila.”

24 Aho tati yakwe yudya mwana niyo alonga kwa izwi kulu, “Nazumila mna uzumizi wangu ni mjeche, nambiza nitende na uzumizi mkulu!”

25 Yesu eze awone fyo dya wantu dyawasogeila hajihi, niyo akwahila mpepo idya nchafu, “Weye mpepo chimumu na hwikwiva, nakugamba mlawe mwana uyo, usekumuwiya vituhu!”

26 Mpepo yaguta, yamgwisa chifutu na kumlawa. Yudya mbwanga kekala enga chimba, ivyo wantu wamwenga nawakagamba, “Kabanika!”

27 Mna Yesu amtoza yudya mwana mkono na kumwambiza kuchimala, naye achimala.

28 Yesu eze engile mwe nyumba, wanampina wakwe wamuza kwa chinyele, “Nimbwani hachidahile kulavya impepo idya?”

²⁹ Yesu awahitula, “Ni kulombeza kwa Chohile du kukudaha kulavya mpepo saiyo, hakuna chituhu.”

Yesu alonga mbuli ye file yakwe nkanana ya kaidi

Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45

³⁰ Yesu na wanampina wakwe wahalawa hadya kujinkila si ya Galilaya. Yesu nahaungile yoyose amanye aho eli,

³¹ kwa viya nakahinya wanampina wakwe. Awagamba, “Mwana ywa Mntu nenkizwe mwe mikono ya wadya nawamkome. Mna yanajinka mazuwa matatu kulaila ukubanika kwakwe, na auyuke.”

³² Wanampina hawadahile kumanya mahinyo, mna nawakogoha kumuza.

Mkulu ni yuhi?

Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48

³³ Weze wabule Kapelinaumu, wengila mnyumba. Yesu awauza wanampina wakwe, “Namkahigana mbwani mwe sila?”

³⁴ Mna hawamhitule kwa viya mwe sila nawakahigana kugamba mkulu ni yuhi mgati mwawo.

³⁵ Yesu ekala hasi, awetanga wanampina wakwe mlongo na waidi na kuwagamba, “Akunga kutenda ywa nkongo, etende mndima ywa kuwasankanila wose.”

³⁶ Niyo amguha mwana mdodo, amchimalisa mwa meso yawo, amkumbatila na kuwagamba,

³⁷ “Yoyose akumhokela yumwe mwa wawana sawano kwa zina dyangu, anihokela miye. Na

akunihokela miye, hakunihokela miye ichedu, mna na yudya anisigile.”

Mntu akuchizumila ehamwenga na suwe

Luka 9:49-50

³⁸ Yohana amgamba Yesu, “Mhinyi, chiwona mntu akulavya mpepo kwa zina dyako. Chimlemeza kwa viya he hamwenga na suwe.”

³⁹ Yesu awagamba, “Msekumlemeza,” Kwaviya hahana mntu akudaha kudamanya mpituko kwa zina dyangu niyo nyumani alonga yehiye mwangu.

⁴⁰ Kwa viya hekulemana na suwe ehamwenga na suwe.

⁴¹ Nawagambilani chindedi, mntu yoyose akunga awenke mazi ya kunywa, kwa viya mwi wantu wa Kulisito, chindedi nahokele ntunyo.

Majezo yakumtenda mntu adamanye wavu

Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2

⁴² Mntu yoyose akunga amsweseze yumwenga mgati mwa wadodo wano wakunizumila, atende wavu naviwagila mntu uyo atalizwe yuwe kulu mwe isingo yakwe niyo adulwa mwe ibahali.

⁴³ Uneva mkono wako ukakuhosa udamanye wavu, ukante. Naviwagila kwingila ko ujima wa mazuwa yose na mkono umwenga, kujinka kwingila kwedibome hedina uhelo na mikono midi.

⁴⁴ Umo mna wadudu hewe kubanika na moto heukufa.

⁴⁵ Uneva chiga chako chikakuhosa udamanye wavu, chikante. Naviwagila wingile ko ujima una chiga chimwenga, ukaleka ukatenda na viga vidi na kudulwa kwe bome hedina uhelo.

⁴⁶ Uko mafuza yakuwadya hayakubanika, na moto ukuwoka haukufa.

⁴⁷ Saiviya ziso dyako hegu dyonga dikutende udamanye wavu, ding'ole. Naviwagila kwingila mo Useuta wa Chohile na ziso dimwe, kujinka kutenda na meso maida na kudulwa kwedibome hedina uhelo.

⁴⁸ Uko mafuza yakuwadya hayakubanika, na umoto ukuwoka haukufa.

⁴⁹ “Chila yumwenga nalenguswe kwa moto saviya nyama ijeligwe munyu.

⁵⁰ “Munyu ni wedi, mna unaza ulumunyu-munyu lwakwe, naujelwe mbwani utende wedi? Tendani na munyu wa umbuya mgati mwenyu, naho mwikale kwa utondowazi.”

10

Yesu ahinya mbuli za kusola na kwasana.

Matayo 19:1-12; Luka 16:18

¹ Yesu niyo aita Yudeya kugwila mto wa Yolandani. Mafyo ya wantu yamwizila naho, niyo akonga kuwahinya saviya adamanyaga.

² Mafalisayo watuhu wambasa na kumjeza kwa kumuza, “Chigambile, vino sigilizi zetu zamunga mgosi amwase mkaziwe?”

³ Yesu awahitula na kuwauza, “Musa nakawasigila mbwani?”

⁴ Niyo wamhitula, “Musa nakazumila mgosi kuwandika talaka na amwase mkaziwe.”

⁵ Yesu awagamba, “Musa awawandikilaga mwiko uno ko udala we myoyo yawo.

⁶ Mna chipindi Chohile akaumba wantu aumbaga mgosi na mvyele.

⁷ Ivyo mgosi namwase tati yakwe na mami yakwe, na kuhangana hamwenga na mkaziwe.

⁸ Nawo nawatende mwili umwenga. Ivyo hawatende waidi naho, mna yumwe.

⁹ Kwa ivyo chilunganywe ni Chohile, mntu hakungigwa kuchisenta.”

¹⁰ Weze wauye kunyumba, wanampina wamuza Yesu imbuli iyo.

¹¹ Naye awagamba, “Mgosi yoyose na mwase mkaziwe ywa nkongo na kuguha mtuhu, adamanya chilanga kwa mkaziwe wa nkongo.

¹² Iviya naho, mvyele akumwasa mgosiwe ywa nkongo na kuguhigwa ni mtuhu, naye adamanya chilanga kwa mgosiwe wa nkongo.”

Yesu awajimbika wana wadodo.

Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17

¹³ Wantu wamwenga nawamwigaila Yesu wana wadodo awajelekele mikono, mna wanampina nawakawakwahila wantu wadya.

¹⁴ Yesu eze awone ivyo, niyo ehiwa na kuwagamba wanampina wakwe, “Walekeni wana wadodo weze kwangu, msekuwachinda kwaviya Useuta wa Chohile wimwe wantu sa wana wano.

¹⁵ Nawagambilani ichindedi, mntu yoyose hekuhokela Useuta wa Chohile sa wana wadodo, hawingile ng'o.”

¹⁶ Awakumbatila awo wana na kuwajeleka mikono na kuwajimbika.

Mntu mgoli

Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30

17 Umo Yesu akahalawa, mntu yumwenga amgulukila, kamfikila madi na kumuza, “Mhinyi ywedi, nitende mbwani niuhokele ujima wa mazuwa yose?”

18 Yesu amuza, “Nimbwani ukunitanga ywedi? Hahana mntu ywedi mna ni Chohile ichedu.

19 Kumanya ivyo mwiko ukulonga, usekukoma, usekugonya, usekubawa, usekumzigiliza mnyawo, usekutenda mdanti, watunye tati yako na mami yako.”

20 Yudya mntu amgamba, “Mhinyi, natozaga sigilizi zino kukongela udodo wangu.”

21 Yesu niyo amkaula na kumunga. Niyo amgamba, “Kuna chimwenga chisigale, katage vyose unanavyo, niyo wawenka wachiwa izihela, nawe nautende na ugoli kwembingu. Ukaheza aho, wize unitimile.”

22 Yudya mntu eze eve ivyo, niyo ehiwa, niyo ahalawa kwa chinyulu kwa viya nani mgoli vidala.

23 Yesu apagasa na kuwagamba wanampina wakwe, “Navitende vidala mgoli kwingila mo Useuta wa Chohile!”

24 Wanampina wakwe wehelwa imbuli idya. Mna Yesu ajendeleza kuwagamba, “Wanangu, ni vidala kwingila mo Useuta wa Chohile!

25 Ni vihufu ngamiya kujinka mwe langa dya singano, ukaleka wagoli kwingila mo Useuta wa Chohile”

26 Wanampina niyo weheleswa na kuzana, “Uneva nivyo, nakombolwe ni yuhi?”

²⁷ Yesu awasinya na kuwahitula, “Vino havikudahika kwa mntu, mna siyo kwa Chohile. Kwa Chohile, chila chintu chadahika.”

²⁸ Petulo amgamba, “Kaula, suwe chileka chila chintu na kukutimila weye!”

²⁹ Yesu niyo awagamba, “Nawagambilani chindedi, mntu yoyose akunga ase nyumba yakwe hegu walukolo wakwe hegu walumbu zakwe hegu tati yakwe hegu mami yakwe hegu wana wakwe hegu nkonde zakwe kwa chausa changu na Mbuli Yedi,

³⁰ nahokelese mwa mazuwa aya. Nahokele nkanana gana, nyumba na walukolo na walumbu na mame na wana na nkonde hamwenga na nkuto. Mwa mazuwa yakwiza nahokele ujima wa mazuwa yose.

³¹ Mna wadya wa wakutunywa nawatende wakubelwa, na wadya wa wakubelwa nawatende wa wakutunywa.”

Yesu alonga mbuli ya file yakwe nkanana ya katatu

Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34

³² Yesu na wanampina wakwe nawemweisila kwita Yelusalemu. Yesu nakawalongwela, niyo wanampina wehelwa, na wantu nawakamtimila nawo wengilwa ni woga. Aho Yesu awasenta naho wanampina wakwe mlongo na waidi hankanda na kuwagambila mbuli zikunga zimlaile.

³³ Awagamba, “Tegelezani, chaita Yelusalemu. Uko Mwana Mntu nenkizwe kwa walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi. Wowo nawo nawamkantile akomwe na kwinkizwa kwa Wantu sawo Wayahudi.

³⁴ Nawambele na kumtwela mate na kumhuta nakumkoma. Mna mazuwa matatu yakutimila kubanika, kwakwe nauyuke.”

Lombezo dya Yakobo na Yohana.

Matayo 20:20-28

³⁵ Yakobo na Yohana wana wa Zebedayo niyo wambasa Yesu nakumgamba, “Mhinya, chaunga uchidamanyize chintu.”

³⁶ Yesu awauza, “mwonga ni wadamanyize mbwani?”

³⁷ Wamhitula, “Umo ukekala mwe ichiti chako cho Useuta mo ukuka wako, chaunga chikale hamwenga na weye, yumwenga kulume kwako na mtuhu naye kumoso kwako.”

³⁸ Yesu awagamba, “Hammanyize icho mku-lombeza. Vino mwadaha kunywela chiya cha masulumizo naninywele hegu kubatizwa ubatizo hunga nibatizwe?”

³⁹ Wamhitula, “Chavidaha.”

Yesu awagamba, “Heye, namnywele chiya cha masulumizo hungigwa ninywele na kubatizwa ubatizo hungigwa nibatizizwe.

⁴⁰ Mna sikudaha kusagula ni yuhi akunga ekale kulume hegu kumoso kwangu. Ni Chohile akunga awenke hantu aho kwa wadya awasagule.”

⁴¹ Wadya wanampina watuhu mlongo weze weve chiya Yakobo na Yohana wendile wakalombeza, niyo wawehiwa.

⁴² Yesu niyo awetanga hamwenga nakuwagamba, “Mvimanya wadya wakugambigwa ni vilongozi wa Wantu sawo Wayahudi

wakulongoza kwa kukundagiza wantu, wana udahi mkulu kwa wantu.

⁴³ Mna sivyo ivyo kwenyu. Mntu yoyose mgati mwenyu akunga atende mkulu kwenyu aungigwa atende mndima ywenyu,

⁴⁴ na mntu yoyose akunga atende wa nkongo, aungigwa atende mndima wa wose.

⁴⁵ Kwaviya Mwana ywa Mntu hezile ku-sankanilwa, mna keza kuwasankanila wantu, na kulavya ujima wakwe chani kuwakombola wantu walozize.”

Yesu amhonya Batimayo endaga tuntu

Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43

⁴⁶ Niyo wabula Yeliko. Yesu na wanampina wakwe hamwenga na fyo dya wantu umo wakahalawa mo mzi, tuntu yumwenga akwitangwa Batimayo mwana Timayo nakekala hankanda he isila akalombeza.

⁴⁷ Eze eve Yesu wa Nazaleti akujinka, niyo akonga kuguta, “Yesu! Ywa Daudi! Nifila mbazi.”

⁴⁸ Wantu walozize wamkwahila na kungamba, “Nyamala, mna agutisa akagamba, mwa ywa Daudi, nifila mbazi!”

⁴⁹ Yesu niyo achimala nakugamba, “Mwitan-
geni!”

Wamwitanga yudya mntu na kungamba, “Kwenke moyo! Inuka akwitanga.”

⁵⁰ Adula mcheka wakwe, apilika na kumbasa Yesu.

⁵¹ Yesu amuza, “Waunga hutendele mbwani?”

Yudya ntuntu ahitula, “Mhinya, naunga nione naho.”

⁵² Yesu amgamba, “Hita, uzumizi wako ukuhonya.”

Ahadya akonga kuwona, niyo amtimila Yesu mweisila.

11

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi

Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-

19

¹ Weze wabule hajihi na Yelusalemu, hajihi ne mizi ya Betifage na Besaniya, wabula mo lugulu lwa Mizeituni. Yesu awasigila wanampina wakwe waidi wawalongwele.

² Awagamba, “Hitani he kaya ihajihi. Mkabula uko, nambwile mwana mpunda afungigwe, henati kukwelwa ni mntu. Mchohweleni mnigaile hano.

³ Naho hegu mntu akawauza, nimbwani mwadamanya vino mgambeni, Zumbe amunga amjeseze namvuze ivino haluse.”

⁴ Wanampina wadya waita, wambwila mwana mpunda atalizwe ho lwivi hankanda he sila haguhi na nyumba. Umo wakamchohwela,

⁵ wantu watuhu wachimale hadya wawauza, “Nimbwani mwamchohola mpunda uyo?”

⁶ Wahitula enga viya wagambilwe ni Yesu, na awantu awo niyo wawaleka waite naye.

⁷ Wamwigala mwana mpunda uyo kwa Yesu na kutandika suche zawo mwe yudya mwana mpunda, Yesu niyo ekala mnanga mwakwe.

⁸ Wantu walozize watandaza izisuche zawo mweisila, watuhu nawo wasenga matambi ya miti na kuyatandaza mweisila wakamsingila.

⁹ Wantu walongole na wadya wekunyuma wagutila, “Chohile atogolwe! Ajimbikwe akwiza mwe idizina dya Zumbe!

¹⁰ Chohile ujimbike Useuta ukwiza wa zumbe Daudi, tati yetu! Chohile ekulanga atogolwe!”

¹¹ Yesu engila Yelusalemu, aita kwe Nyumba nkulu ya Chohile na kukaula chila chintu. Mna kwaviya nadiswa, niyo aita ko mzi wa Besaniya na wanampina wakwe mlongo na waidi.

*Yesu auligita mtini
Matayo 21:18-19*

¹² Zuwa ditimile umo wakauya kulawa Besaniya, Yesu nakalumwa ni sala.

¹³ Kwa hale awona mti ukwitangwa mtini utimile mani, aubasa hegu napate tini. Mna eze abule haguhi, abwila mani ayodu kwaviya nasicho chipindi chakwe cha kweleka.

¹⁴ Yesu augamba umtini uwo, “Kukongela vino dyelo kubula mazuwa yose hahana nadye tini kulaila kwako naho!” Wanampina wakwe niyo wamwiva viya alongile.

*Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile.
Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-*

22

¹⁵ Weze wabule Yelusalemu, Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile na kukonga kuwagulusa woseni nawakataga na kugula vintu. Niyo agwisa izimeza za wadya nawakasakanya hela, na kugwisa vigoda vya wadya nawakataga wasuwa manga,

¹⁶ naho haungile yoyose afose na chintu mwe nchili ye Nyumba nkulu ya Chohile.

¹⁷ Akaheza niyo awahinya wantu, “Iwandikwa mwa mawandiko kugamba, Chohile agamba, ‘Nyumba yangu naitangwe nyumba nkulu ya Chohile ya kulombezeza wantu wa si zose.’ Mna nyuwe mwihitula itende lundu dya wabavi!”

¹⁸ Walavyantambiko wakulu na wahinyi sigilizi weva imbuli iyo, niyo wakonga kulonda sila ya kumkoma Yesu. Nawakamwogoha kwaviya fyo dyose dya awantu nawekehelwa amahinyo yakwe.

¹⁹ Ize ibule chisingi, Yesu na wanampina wakwe niyo walawa mo mzi udyā.

Hinyo dikulawana na mtini.

Matayo 21:20-22

²⁰ Zuwa ditimile nomtondo, umo wakajenda mweisila, wawona udyā mtini uligitwe ni Yesu unyala woseni kukongela kwa amaizi.

²¹ Petulo akumbuka chilaile na kumgamba Yesu, “Mhinyi, kaula umtini udyā uligite unyala!”

²² Yesu awahitula, “Mzumileni Chohile.

²³ Nawagambilani chindedi, mntu yoyose analugamba lugulu luno, ‘Hita ukedule mwe bahali,’ naye hena nkama mo moyo wakwe, mna zumilani kugamba chiya alongile nachilaile, navitendeke kwakwe.

²⁴ Kwa chausa icho nawagambilani, mkavika na kulombeza chintu chochose, zumilani kugamba mchihokela, nanywi namwinkigwe chiya mkunga.

²⁵ Nanywi mkalombeza, hegu kuna mntu awatendeleni wihi, musizeni wihi wakwe, chani

Tati yenyu wa kwembingu naye awausizeni wihi wenyu.

²⁶ Mna uneva hamnawausize amasa watuhu, Tati yenyu wa kwembingu naye hawausizeni wavu wenyu.”

Mbuli ya udahi wa Yesu

Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8

²⁷ Wengila naho Yelusalemu. Umo Yesu akajenda mwe Nyumba nkulu ya Chohile, walavyantambiko wakulu, wahinya Sigilizi na wadalahala niyo wambasa.

²⁸ Niyo wamuza, “Ni kwa udahi wa yuhi ukudamanya mbuli zino? Naho niyuhi akwinkile udahi wa kudamanya yano?”

²⁹ Yesu awahitula, “Nami naniwauzeni mbuli imwenga, mnanihitula, na miye naniwagambileni udahi uwo ulawahi.

³⁰ Nigambilani, ni yuhi amwinkile Yohana udahi wo kubatiza? Ulaila kwe mbingu hegu kwa wantu?”

³¹ Wakonga kuzana wenye kwa wenye, “Chigambe mbwani? Chinamhitula kugamba, ‘Ulaila kwe mbingu’ nachuze! ‘Kwa mbwani naho hamumzumile Yohana?’

³² Naho hachikudaha kugamba! ‘Ni wantu.’ ” Nawakogoha wantu, kwaviya chila mntu nakamanya kugamba Yohana nani muwoni.

³³ Niyo wamhitula Yesu, “Hachivimanyize”

Yesu naye awagamba, “Nami saniwagambileni udahi uno wo kudamanya vino ulawahi”

12

*Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu
Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19*

¹ Akaheza Yesu niyo akonga kulonga milosi ino kwa wadya wakulu kwa sila ya miliganyo, “Hendaga na mntu ahandaga nkonde ya mizabibu, niyo aizungulusiza gwegwe inkonde, asimba bome dya kufumbwila zabibu, niyo azenga mnala kwa chausa cha wachimaila inkonde. Niyo aikodisha inkonde kwa walimi niyo atamba kwe si ntuhu.

² Mazuwa ya kuvuna izizabibu yeze yabule, amsigila mndima akaguhe izizabibu kwa wadya walimi.

³ Wadya walimi wamgwila umndima yudya, wamhuta na kumgamba aogole hena chochose.

⁴ Mta inkonde amsigila mndima mtuhu. Wadya walimi wamhuta mo mtwi na kumjela soni.

⁵ Amsigila naho mtuhu, uyo niyo wamkoma. Mta inkonde niyo ajendeleza kuwasigila wandima watuhu walozize, mna wadya wandima niyo wawadamanyiza seivyo, watuhu wawatowa, watuhu nawo wawakoma.

⁶ Asigale wo kumsigila nani mwanawe mwenye akumungisisa. Niyo amsigila kwa viya nakalonga, yuno nawamwive, kwaviya ni mwanangu.

⁷ Mna wadya awalimi wagambilana, ‘Yuno nuyo mlisi we inkonde. Chisunguzeni kumkoma chani chilisi.’

8 Ivyo wamgwila, wamkoma na kudula ichimba chakwe kuse kwe inkonde ye miz-abibu.”

9 Yesu awauza, “Mkulu ywe nkonde ye miz-abibu natende mbwani naho? Neze awakome wadya awalimi wose na kuwenka wantu watuhu inkonde iyo.

10 Togolani hamsomile mawandiko yano. ‘Yuwe dilemelwe ni wazesi, dihitukila nakutenda yuwe kulu dyedi kujinka yose.

11 Vintu vino navitendwa ni Zumbe, navyo ni chilozo mwa meso yetu!’ ”

12 Wakulu wa Wayahudi nawakalonda sila wamgwile Yesu kwa viya nawamanya umliganyo uwo wawalonga wowo. Mna nawakogoha idifyo dya wantu, niyo wahalawa.

Mbuli ya kuliha kodi

Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26

13 Mafalisayo watuhu na wantu wa bunga dya zumbe Helode nawasigilwa kwa Yesu chani wakamtege mwe milosi yakwe.

14 Wambasa nakumgamba, “Mhinyi, chikumanya weye wi mlonga chindedi, hukusinya ukulu wa mntu mna wahinya ichindedi cha Chohile kwa wantu. Chigambile, ni vyedi suwe mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa Kaisali? Chilihe hegu chisekuliha?”

15 Mna Yesu niyo abunkula ubala wawo. Awahitula, “Ni mbwani mkunijeza? Nigailani hela niikaule.”

16 Wamwigaila imwenga. Niyo awauza, “Sula na chinengo na idizina vimuno ni vya yuhi?”

Wamhitula, “Ni vya Zumbe wa Lumi.”

¹⁷ Yesu awagamba, “Ni vyedi. Mwinkeni Zumbe wa Lumi yakwe, na Chohile naye mwinkeni yakwe.”

Niyo wamwehelwa Yesu.

Mbuli yo kuuyuka kwa wantu

Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40

¹⁸ Wantu wamwenga mwe bunga dya Masadukayo, wakugamba hakuhali kuuyuka kulaila mwe file, wambasa Yesu na kungamba,

¹⁹ “Mhinyi, Musa kachigambila sigilizi ino kugamba, ‘Mntu anabanika niyo asa mvyele mna hana wana, mlukolo ywo umntu uyo aungigwa ampale uyo asigwe, watende na wana wakunga wagambigwe ni wa yudya abanikaga.’

²⁰ Hendaga na walukolo mfungate. Awalongwele nakasola, niyo abanika hena mwana.

²¹ Wa kaidi niyo ampala umvyele uyo, mna naye niyo abanika hena mwana. Niyo yalaila ivyo kwa wa katatu.

²² Na wose wasigale, wose niyo wampala umvyele uyo, mna hawelege wana. Mwe nkomelezo, umvyele uyo naye niyo abanika.

²³ Haluse, awo wose wakeza kuuyuka mwe dizuwa dyo kuyuka, mvyele uyo natende ni wa yuhi? Kwaviya woseni mfungate nawamsola.”

²⁴ Yesu awahitula, “Vino mwaga! Mmánya nikwambwani? Ni kwa viya hammanyize Mawandiko naho nguvu za Chohile.

²⁵ Kwa viya wantu wabanike nawauyuke, nawekale saviya wandima wa kwembingu wakwikala naho hawasole hegu kusolwa.

²⁶ Kwa mbuli yo kuuyuka kwa wantu wabanike, vino hamsomile mwe chitabu cha Sigilizi ya Musa mbuli ya kasaka kakwaka moto? Viwandikwa kugamba, Chohile amkamgamba Musa. Miye ni Chohile ywa Bulahimu na Chohile ywa Isaka na Chohile ywa Yakobo.

²⁷ Yeye ni Chohile wa wantu wajima, suyo Chohile ywa wadya wabanike. Ivyo mwaga vidala!”

Sigilizi nkulu

Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28

²⁸ Mhinyi yumwenga ywa sigilizi nehadya akategeleza. Eze awone Yesu kamhitula yudya Sadukayo vyedi, amwitila na kumuza, “Mwe miko yose, ni mwiko uhi mkulu?”

²⁹ Yesu amhitula, “Sigilizi inkulu ni ino, ‘Tegelezani nyuwe wantu wa Izulaeli! Zumbe Chohile ywetu ni Zumbe yumwe ichedu.

³⁰ Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose na kwa muye wako wose na kwa fanyanyi zako zose na kwa nguvu zako zose.’

³¹ Na mwiko wa kaidi mkulu ni uno, ‘Munge mnyawo saviya ukweunga we mwenye.’ Hahana mwiko mkulu utendese ikwinga ino imidi.”

³² Yudya mhinyi we zisigilizi amgamba Yesu, “Mhinyi, ni vyedi ivyo ukulonga. Ni chindedi kugamba yuno Zumbe nuyo Chohile du, naho hahana mtuhu.

³³ Naho kumunga Zumbe Chohile ywako kwo moyo wako wose na kwa Muye wako wose na kwa fanyanyi zako zose na kwa nguvu zako zose, na kumunga mnyawo saviya ukweunga

we mwenye ni vyedi kujinka kumlaviza Chohile ntambiko.”

³⁴ Yesu amanya viya amhitule vyedi na kungamba, “Hwi hale no Useuta wa Chohile.”

Eze aheze hahana mntu mtuhu amuzize Yesu mbuli yoyose.

Kulisito ni yuhi?

Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44

³⁵ Iviya Yesu akahinya mwe Nyumba nkulu ya Chohile, awauza, “Navitende vivihi wahinyi wa sigilizi wakagamba Kulisito nalawe mo ulukolo lwa Daudi?”

³⁶ Muye Ukukile nakamlongoza Daudi, naye kagamba!

‘Zumbe kamgambila Zumbe ywangu,
Ikala kulume kwangu
kubula niwaike wankondo wako
hasi he iviga vyako’

³⁷ “Daudi mwenye nakamwitanga ‘Zumbe.’ Vitenda vivihi Kulisito naho alawe mo lukolo lwa Daudi?”

Yesu awafunda wantu wenege na wahinyi wa sigilizi

Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47

Wantu walozize nawakamtegeleza Yesu kwa chinyemi.

³⁸ Niyo awahinya awagamba, “Muwasinyise wahinya sigilizi. Wakunga kuvala nkazu ntali na kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo.

³⁹ Wakunga kusagula vigoda vya watunywa mwe nyumba yo kuvikila na mwe zingasau.

⁴⁰ Wabunyanya ugoli wa wafilwe ni wagosi, naho walombeza chani wawonwe kugamba

ni wantu wa Chohile. Awo kanto dyawo nadi tendese!”

Malavyo ya afilwe ni mgosi

Luka 21:1-4

⁴¹ Yesu na kekala mndani mwe Nyumba yo kuvikila haguhi ne dishanduku dye mpamba, nakasinya wantu ivyo wakujela izi hela. Wagoli walozize nawakajela hela zilozize.

⁴² Kwalaila mvyele mchiwa abanikilwe ni mgosiwe, naye ajela watundu wakwe waidi wa wahela.

⁴³ Yesu awetanga wadya wanampina wakwe hamwenga na kuwagamba, “Nawagambilani ichindedi, yuno mvyele abanikilwe ni mgosiwe kajela vilozize mwe dishanduku dye mpamba kuwajinkani wose.

⁴⁴ Watuhu wajela viya vitendese mo ugoli wawo, mna yuno mvyele mchiwa, kajela vyose ananavyo, kajela vyose nakasinya kubula chiya asigaze mo wikazi wakwe.”

13

Yesu asimwila mbuli ya kuvunwa kwa Nyumba nkulu ya Chohile

Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6

¹ Umo Yesu akafosa kulaila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, mwanampina ywakwe yumwenga amgamba, “Mhinyi, kaula amayuwe na mazengo yano ivyo yekale vyedi!”

2 Yesu amhitula, “Wawona mazengo yano makulu? Hahasigale hata yuwe dimwenga nadisigale mlanga mwe mnyawe, chila dimwenga nadidulwe hasi.”

Nkunto na masulumizo
Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19

3 Yesu nakekala ho lugulu lwa Mizeituni akasinya Nyumba nkulu ya Chohile, Petulo na Yakobo na Yohana na Anduleya wambasa iche du.

4 Wamuza, “Chigambile yano yose umo nayalaile naho ni chilagiso chani nachilaile chani chimanye kugamba chipindi icho chibula?”

5 Yesu akonga kuwagamba, “Mkaulise, naho mntu anase kuwadanta.

6 Wantu walozize naweze na kwetanga wenye kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito!’ Nawo nawawadante walozize.

7 Mneva mbuli za nkondo na mbuli za visimo vya nkondo. Ayo yaungwa yalaile, mna siyo kugamba udumo ubula.

8 Kwaviya si imwenga naitowane na si ntuhu, naho seuta nautowane na useuta mtuhu. Naku-laile visingisa chila hantu, naho nakutende nagumbo. Vino vyose navitende enga nkongelo ya usungu wa kwefungula mwana.

9 “Mwikale meso vyedi. Kwaviya namwigalwe kwe vitala. Namtoigwe mwe zi nyumba zo kuvikila, namchimaliswe kulongozi kwe vilongozi na maseuta kwa chausa changu chani mlavye ukuzi wa Mbuli Yedi.

10 Vyaungwa Mbuli Yedi ya Chohile ilongwe nkongo kwa wantu wa si zose.

¹¹ Mnagwilwa niyo mwegalwa mwe vitala, msekogoha na milosi iyo na ivyo na mkalonge, mna longani ayo namwinkigwe mwe chipindi icho, kwaviya ayo mkunga mlonge sayo yenyu, mna nayalawe kwa Muye Ukukile.

¹² Mntu na amlavye mlukolo ywakwe akomwe, na tati ya mntu na amlavye mwanawe. Wana nawo nawawahitukile welesi wawo na kuwakoma.

¹³ Wantu wose nawaweihiweni kwa chausa changu. Mna akunga ajijimize kubula ko udumo nakombolwe.

Ihizo dya ubanasi

Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24

¹⁴ “Mna namumwone yudya akwitangwa, ‘Ihizo dikwigala ubanasi’ dichimala hantu hehekungwa.” Mntu akusoma naamanye, naho amanye ivyo vili! Elo Yudeya wasumkile kuchenya kwa magulu.

¹⁵ Mntu yoyose kwedigulu asekusela hasi naho asekwingila kunyumba kuguha chintu chochose.

¹⁶ Yudya ekwenkonde asekuya kukaya kuguha suche yakwe.

¹⁷ Mwa mazuwa ayo, wavyele wasoka na wakonkeza nawasulumile vidala mwa mazuwa ayo.

¹⁸ Mlombezese ni Chohile mazuwa ayo yasekulaila mwe mpeho.

¹⁹ Mazuwa ayo nayatendese na nkunto nkulu heinati kulaila kukongela Chohile akaumba isi kubula vino dyelo, naho haize ilaile vituhu!

²⁰ Uneva Zumbe nendile hahunguze amazuwa ayo, nendile hahana mntu nakadaha kukombolwa. Mna kwa chausa cha wadya wasagulwe kayahunguza.

²¹ “Mwa mazuwa ayo, mntu yoyose akunga awagambe, ‘Kaulani Kulisito ekuno!’ Hegu ‘Yudya ekudya!’ Msekuzumila.

²² Kwaviya nawalaile makulisito wadanti na wawoni wadanti. Nawadamanye mpituko na vilagiso chani wawadante hata wadya wasagulwe ni Chohile, vikadahika.

²³ Msinyise! Siwagambilani kale chila chintu chikunga chilaile.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu

Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28

²⁴ “Mna mwama zuwa yadya yakaheza kujinka masulumizo yadya, zuwa nadijelwe chiza, mnenge nawo haumulike,

²⁵ ntondo nazigwe kulaila kwembingu, na nguvu zo ulanga nazisingisike.

²⁶ Akajika, Mwana ywa Mntu nalaile akeza mwa maingu kwa nguvu nkulu no Ukuka.

²⁷ Naye nasigile wandima wa kwembingu ntendele zose kuwachisanya wantu wose wasagulwe ni Chohile, kulaila ntendele imwenga ye isi kubula ntuhu.

Hinyo dikulawana na mtini

Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33

²⁸ “Kaulani mligano wa mti wa mtini. Umo matambi yakwe yakasuka na kulavya mani mateke, mmanyane kugamba fula zi haguhi.

²⁹ Nivyo naho, umo namuwonele ayo yalaila, mmanyeye kugamba Mwana ywa Mntu ehajihi vitendese kwiza eho lwivi.

³⁰ Mmanyeye chindedi kugamba cheleko chino hachinjinke kubula ayo yose yalaile.

³¹ Mbingu na isi navijinke, mna ulosi wangu haujinke.

*Hahana mntu amanyize zuwa hegu saa
Matayo 24:36-44*

³² “Hahana mntu amanyize zuwa hegu sa. Hata wandima wa kwembingu hegu Mwana hamanyize, mna ni Tate du nuyo amanyize.

³³ Chelezani, mwikale vyedi, kwa viya hamanyize isa iyo umo naizile.

³⁴ Navikale saviya mntu atambile hale ne kaya na kuwasiza udahi wandima wakwe, chila yumwenga kamwinka ndima ya kudamanya. Niyo amsigila mwamizi naye asinyise.

³⁵ Chelezani, kwaviya hammanyize mkulu ywe nyumba nauye ini, vyadahika vikatenda umo diswele hegu chilogati au chilocho hegu naho nomtondo.

³⁶ Anauya kwa kwitukiza, anasekuwabwila mgonile.

³⁷ Icho huwagambilani nyuwe, nawagambila wantu woseni, ‘Chelezani!’ ”

14

Mizungu ya kumgwila Yesu

Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

¹ Nayasigala mazuwa mairi hainati kubula Pasaka na yemigate heijeligwe hamila.

Walavyantambiko wakulu na wahinyi wa sigilizi nawakalonda sila wamgwile Yesu chinyele chani wamkome.

² Wagamba, “Chisekumgwila mwe Pasaka kwaviya nawatende nkumbizi.”

*Yesu ajelwa mavuta uko Besaniya
Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8*

³ Yesu nemwe mzi ukwitangwa Besaniya, mwe nyumba ya Simoni, mntu ahumaga matana. Umo Yesu akadya, niyo engila mvyele atozize kasupa kamemile mavuta yakupwepweleka vidala, naho yedi ya yombe kulu. Kasupa kadya nakadamanywa na yuwe dikwitangwa alabasita. Niyo akagubula kadya kasupa ka malashi na kumwitila Yesu mavuta ayo mo mtwi wakwe.

⁴ Wantu wamwenga nawehadya wehizwa ni mbuli idya, niyo wauzana, “Chiya chikuleka akabalanga mavuta yakupwepweleka saviya ni chihi?”

⁵ Mavuta ayo nayakadaha kutagwa kwa hela ikudaha kumliha mndima kwa mhilimo umwenga hela mhilimo umwenga hegu hela ya dinali magana matatu na ihela iyo niyo wenkigwa wachiwa.” Niyo wamfuzumila vidala umvyele uyo.

⁶ Mna Yesu agamba, “Mlekeni. Ni mbwani mkumjela sungusungu? Kanitendela chintu chedi vidala.

⁷ Wachiwa namtende nawo chila zuwa, mwadaha kuwambiza chipindi chochose mkunga. Mna hamtende na miye mazuwa yose.

⁸ Mvyele yuno kadamanya viya adahile. Kanijela mavuta mo mwili wangu nyumani ko kuhambwa kwangu.

⁹ Nawagambilani ichindedi, hohose Mbuli Yedi ikunga ilogwe mwe isi yose, chino adamanye nachilongwe, niyo chatenda lukumbusa lwakwe.”

*Yuda azumila kumhituka Yesu
Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6*

¹⁰ Niyo Yuda Isikaliyote, yumwenga mwe wadya wanampina mlongo na waidi aita kwa walavyantambiko wakulu akamhituke Yesu.

¹¹ Welelwa vidala kwiva viya alongile, niyo walagana kugamba nawamwinke hela. Niyo Yuda akonga kulonda luhenyo lwa kumhituka Yesu.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe

Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30

¹² Mwe idizuwa dya nkongo dye Pasaka heyajeligwe hamila, zuwa dyo kuchinja mwana ngoto ywe Pasaka, wanampina wa Yesu niyo wamuza, “Waunga chite kuhi chikaike hantu ho kudila nkande ye Pasaka?”

¹³ Niyo Yesu awasigila wanampina wakwe waidi, awagamba, “Hitani ko mzi, namdugane na mgosi etwikile biga dya mazi. Mtimileni,

¹⁴ kubula kaya akunga engile, niyo mgambileni mta ikaya iyo kugamba, mhinya auza, chikuhi ichumba cha wajeni chani nidye nkande ya Pasaka na wanampina wangu?,

15 Naye nawalagiseni chumba chikulu chikulangha chikigwe vitana, chiikiyeni aho.”

16 Wanampina niyo waita, wabwila chila chintu saviya Yesu awagambile. Niyo waika inkande ye Pasaka.

17 Mwe ichisingi, Yesu niyo abula na wanampina wakwe mlongo na waidi.

18 Umo we mwe ndala wakadya, Yesu awagamba, “Nawagambila chindedi, yumwe ywenyu chikudyanya, nanihituke.”

19 Wadya wanampina niyo wengilwa ni chinyulu, niyo wamuuzwa Yesu yumwe yumwe, “Hegu ni miye?”

20 Yesu awahitula, “Ni yumwenga mgati mwenyu nyuwe wose mlongo na waidi, yudya natweze mgate wakwe mwe bakuli hamwenga na miye.

21 Mwana Mntu naabanike saviya Mawandiko yakulonga. Mna nkondo yakwe mntu uyo akunga amhituke. Naviwagila mntu uyo asekwelakwa!”

Nkande ya Zombe

Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

22 Umo wakadya, Yesu niyo aguha mgate, aujimbika, aubesula na kuwenka wanampina wakwe, awagamba, “Guhani, uno nu umwili wangu.”

23 Niyo aguha chikombe cha divai, amhongeza Chohile na kuwenka, niyo wose wachinywela hamwenga.

²⁴ Awagamba, “Ino ni sakame yangu ikwitika kwa wantu walozize, itende ni lagano dya wantu na Chohile.

²⁵ Nawagambila chindedi, saninywe naho divai ino yo mzabibu kubula zuwa heza kunywa divai mpya mo Useuta wa Chohile.”

²⁶ Weze waheze kuchema nchemo, niyo waita ko lugulu lwa Mizeituni.

Yesu alotela kugamba Petulo namlemele

Matayo 26:31-35; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

²⁷ Yesu awagamba, “Nyuwe wose namnisumke, saviya viwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, nanimkome umdimi, ne zingoto nazo nazimwaganikane.

²⁸ Mna heza kuuyuka, naniwalongwele kwita Galilaya.”

²⁹ Petulo amhitula, “Sahwase, hata hegu wose nawakwase!”

³⁰ Mna Yesu amgamba Petulo, “Nakugambila chindedi, zogolo hadinati kwila kaidi chilo chino, naunilemele nkanana ntatu kugamba hunimanyize.”

³¹ Mna Petulo amhitula naho kwa nguvu, “Hata haungigwa chibanikanye, sahwase!” Wanampina wose wasigale walonga ivyo.

Yesu alombeza uko Gesemane

Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46

³² Wabula hantu hakwitangwa Gesemane, Yesu awagamba wanampina wakwe, “Ikalani hano, miye halombeze.”

³³ Awaguha Petulo na Yakobo na Yohana. Akonga kwingilwa ni chinyulu na tumbwaziko.

³⁴ Niyo awagamba, “Moyo wangu una usungu vidala na tumbwaziko. Ikalani hano, naho mcheleze.”

³⁵ Ajendajenda hadodo, edula hasi na kulombeza kugamba vikadahika asekwingila mwe chipindi cha masulumizo.

³⁶ Agamba, “Aba, kugamba Tate, yose yadahika kwako. Nusiza ichikombe chino cha masulumizo. Mna vitende sikunga miye, mna viya ukunga weye.”

³⁷ Auya na kuwabwila wadya wanampina watatu wagona. Amgamba Petulo, “Simoni, kugona? Kudunduga kwikala na miye kubula saa dimwenga du?”

³⁸ Niyo awagamba wanampina wose, “Mcheleze naho mlombeze mnasekwingila mwe majezo. Muye waunga, mna umwili uhwa.”

³⁹ Aita naho na kulombeza saiviya.

⁴⁰ Auya naho na kuwabwila wanampina wakwe wagona, wadunduga kufinyula, Hawa-manyize wamgeze.

⁴¹ Eze auye katatu, awagamba, “Mchegonile na mhumula? Ivyo! Chipindi chibula, haluse Mwana Mntu enkizwa mwe mikono ya wata masa.

⁴² Chimalani! Chiteni! Kaulani, yudya mntu akunihituka nuyo.”

Yesu agwilwa

Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-

⁴³ Yesu nachei akasimwila, Yuda, yumwe ywa wadya wanampina mlongo na waidi niyo abula. Keza na fyo dya wantu wata mabamba na malungu, wasigilwe ni walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi hamwenga na wadalahala.

⁴⁴ Yuda alavya chilagiso kwe idifyo nakugamba, “Hunga nimlamse kwa kumsesa, nuyo mkunga. Mgwileni naho mwigaleni kwa kusinyisa anase kuwasumka.”

⁴⁵ Ahadya Yuda eze abule, kaita kwa Yesu na kungamba, “Mhinyi!” Niyo amsesa.

⁴⁶ Wadya wantu niyo wamgwila Yesu na kumtaliza.

⁴⁷ Mna yumwenga mgati mwa wadya wachimale aguha bamba dyakwe, amtoa mtumwa wa mlavyantambiko mkulu na kumsenga idigutwi dyakwe.

⁴⁸ Yesu niyo awagamba, “Nimbwani mwiza na mabamba hamwenga na malungu kunigwila saviya miye ni mbavi?”

⁴⁹ Chila zuwa nanihamwenga na nyuwe hawahinyani mwe Nyumba nkulu ya Chohile, hamnigwile. Mna leka Mawandiko yachinte.”

⁵⁰ Niyo wanampina wose wamwasa, wanyilika.

⁵¹ Mbwanga yumwenga egubike mgolole nakamtimila Yesu. Weze waunge kungwila,

⁵² niyo asa mgolole wakwe na kuguluka mwazi.

Yesu mwe chitala cha wadalahala wa Chiyahudi

Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71;

Yohana 18:13-14, 19-24

⁵³ Yesu niyo egalwa mwe inyumba ya mlavyantambiko mkulu, aho nawadugana na walavya ntambiko wakulu, wadalahala na wahinya sigilizi.

⁵⁴ Petulo nakamtimila Yesu kwa hale, niyo engila kouwa we nyumba ya mlavyantambiko mkulu. Ekala hasi hamwenga na wamizi we nyumba, akotela moto.

⁵⁵ Walavyantambiko wakulu na wantu wose hechitala cha Wayahudi nawakaunga ukuzi ukudaha kumtenda Yesu akomwe, mna hawaubunkule.

⁵⁶ Wantu walozize na waka mukwila Yesu mbuli za udanti, mna ukuzi wawo hauligane.

⁵⁷ Mna niyo kwachimala wantu wamwenga wakaukula udanti ukumlanga Yesu.

⁵⁸ “Chimwiva akagamba, ‘Nanitule Nyumba nkulu ya Chohile izengigwe ni wantu, niyo yakajinka mazuwa matatu nanizenge ntuhu heizengigwe ni wantu.’ ”

⁵⁹ Hamwenga na ivyo, ukuzi wawo hauligane.

⁶⁰ Mlavyantambiko mkulu achimala kulongozi kwa wadya wantu, amuza Yesu, “Hukuhitula chino wakukulonga?”

⁶¹ Mna Yesu niyo anyamala dwi, halongile dyodyose. Mlavyantambiko mkulu amuza naho, “Togola weye wi Kulisito, Mwana ywa Chohile Ajimbikwe?”

⁶² Yesu amhitula, “Heye, ni miye! Naho wose namumuwone, Mwana ywa Mntu kekala kulume kwa Chohile mta nguvu, naho asela kulaila kwembingu.”

⁶³ Mlavyantambiko mkulu atatula suche zakwe na kugamba, “Vino chaunga ukuzi wani naho?”

⁶⁴ Mwiva ivyo akumhuluta Chohile! Chimtende mbwani?”

Wose wamkantila akomwe.

⁶⁵ Wantu wamwenga wakonga kumtwela mate, wamgubika uso na kumtowa maihi na kumgamba, “Bunkula, akutoile ni yuhi!” Wamizi nawo wanguha na kumtowa maihi.

Petulo amlemela Yesu

Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Umo Petulo nachei kouwa, mvyele yumwenga endile mndima ywa Mlavyantambiko mkulu niyo eza.

⁶⁷ Eze amwone Petulo akotela moto, amsinya na kumgamba, “Weye nawe na wi hamwenga na Yesu Mnazaleti.”

⁶⁸ Mna Petulo niyo alemela na kugamba, “Simanyize, naho sikumanya idyo ukulonga.” Niyo afosa, kubula he chifigwe, zogolo dyaila.

⁶⁹ Yudya mtumwa eze amwona naho, niyo akonga kuwagambila wadya wachimale aho, “Yuno ne hamwenga nawo!”

⁷⁰ Mna Petulo alemela naho.

Aho, wadya wachimale wambasa naho na kumgamba, “Chindedi hukudaha kudanta kugamba weye hwi yumwe ywawo kwa viya weye nawe wi Mgalilaya.”

⁷¹ Niyo Petulo akonga kwelisa, “Nalonga chindedi, Chohile nanidamanye vihiye uneva sikulonga chindedi! Simmanyize uyo mntu mkulonga izimbuli zakwe!”

⁷² Ahadya naho, zogolo dyaila nkanana ya kaidi, Petulo naye akumbuka Yesu viya amgambilaga, “Zogolo hadinati kwila kaidi chilo chino, naunihituke nkanana ntatu kugamba hunimanyize.” Agwa hasi na kutula ndilo.

15

Yesu kulonozi mwechitala cha Pilato

Matayo 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38

¹ Iviya mtondotondo, walavyantambiko wakulu wadugana na wadalahala na wahinya sigilizi na chitala chijima, waika ubala kumjela Yesu minyolo na kumwigala kwa Pilato.

² Pilato amuza Yesu, “Weye wi Seuta ywa Wayahudi?”

Yesu amhitula, “Heye, ni sa ivyo ukulonga.”

³ Walavyantambiko wakulu wamlongeleza Yesu kwa mbuli zilozone,

⁴ ivyo Pilato amuza naho, “Hukunihitula? Tegeleza yose wakukulongeleza!”

⁵ Yesu naho alemela kulonga dyodyose, Pilato naye niyo ehelwa.

Yesu akantilwa kufa

Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16

⁶ Chila chipindi cha Sikunkulu ya Pasaka, Pilato na ana mazwela ya kulekela mfungwa yumwenga wantu waungile alekelwe.

⁷ Mwa mazuwa ayo, nahana mntu yumwenga akwitangwa Balaba ne mwe chifungo. Uyo

hamwenga na weyawe, nawakoma wantu mwe nkumbizi umo kwatendaga mhigano.

⁸ Idifyo dya wantu weze wadugane hamwenga, niyo wakonga kumlombeza Pilato amchohwele mfungwa yumwenga saviya akutendaga.

⁹ Pilato awauza, “Mwaunga ni walekeile Seuta ywa Wayahudi?”

¹⁰ Nakamanya vyedi kugamba walavyantambiko wakulu nawamlavya Yesu kwa kumuwonela finju.

¹¹ Mna walavyantambiko wakulu walafya na idifyo chani dingambe Pilato amlekeile Balaba.

¹² Pilato alonga vituhu na idifyo, “Mwaunga nimtende mbwani yuno mkwitanga Seuta ywa Wayahudi?”

¹³ Niyo idifyo diya dyagutila, “Msulumize mo msalaba!”

¹⁴ Pilato auza, “Mna katenda mbwani?”

Wose hamwenga wagutisa, “Msulumize mo msalaba!”

¹⁵ Pilato nakaunga adibwedeze idifyo dya wantu, ivyo awalekeila Balaba. Akaheza, amlavya Yesu atoigwe milugwa akajika wamsulumize mo msalaba.

*Wankondo wambela Yesu
Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3*

¹⁶ Wankondo wamwingiza Yesu kouwa we nyumba ya Pilato, mkulu we isi. Hadya wachintana hamwenga ne chitala chijima.

¹⁷ Wamvika suche izambalau, wamdanyiza chilemba cho useuta chidamanywe kwa miwa na kumvika mo mtwi wakwe.

18 Wakalawa aho, wakonga kumlamsa, “Waacha, Seuta ywa Wayahudi!”

19 Wamtowa na tete mo mtwi na kumtwela mate, niyo wamfikila madi na kumfunamila.

20 Weze waheze kumtila, wamvula isuche izambalau, na kumvika suche yakwe mwenye. Niyo wamlongoza kokumsulumiza mo msalaba.

Yesu atungikwa mo msalaba

Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

21 Mwe sila, wadugana na mntu akwitangwa Simoni, uyo nakengila mo mzi akalaila kwe nkonde. Wankondo wamkunduganya enule msalaba wa Yesu. Simoni na nimntu wa si ya Kilene, naho endaga tati yawo Alekizanda na Lufo.

22 Niyo wamwigala Yesu hantu hakwitangwa Goligota, kugamba, “Hantu ha Ngobela.”

23 Wajeza kumwinka divai ihanganywe na mti wa kunywa ukwitangwa manemane, mna Yesu kalemela kuinywa.

24 Niyo wamsulumiza mo msalaba, vikaheza wazitoila tegatega izisuche zakwe, kugamba suche ihi aguhe yuhi.

25 Yendaga saa ntatu ya mtondo umo wakamsulumiza mo msalaba.

26 Halanga ho msalaba hawandikwa malema yakwe, “Seuta ywa Wayahudi.”

27 Seivyo wasulumizagwa wapolaganyi waidi hamwenga na Yesu, yumwenga kulume kwa Yesu na mtuhu naye kumoso kwakwe.

28 Mawandiko Yakukile yakugamba vino nayachinte, “Nakatungikwa hamwenga na wata wavu.”

29 Wantu nawakajinka mwe sila, nawakamhuluta kuno wakasingisa imitwi yawo, wakagamba, “Ha! Weye mta kuvuna Nyumba nkulu ya Chohile na kuizenga kwa mazuwa matatu!

30 Kwehonye we mwenye, usele kulaila mo msalaba!”

31 Ivyo walavyantambiko wakulu hamwenga na wahinya sigilizi niyo nawo wamtila, wakagamba, “Nakahonya watuhu, mna hakudaha kwehonya mwenye!

32 Goja chikaule Kulisito, Seuta ywa Waizulaeli asele mo msalaba, suwe nachimzumile!”

Wadya wantu waidi wasulumizwe hamwenga na Yesu nawo niyo wamhuluta.

Yesu abanika mo msalaba

Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

33 Ize ibule sa mtandatu nomsi, isi yose igubikwa ni chiza chibwile kubula saa chenda nomsi.

34 Saa chenda nomsi, niyo Yesu aila kwa izwi kulu, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Nivyo kugamba, “Chohile ywangu, Chohile ywangu, nimbwani ukunileka?”

35 Wantu wamwenga wamwivile wagamba, “Mwetegelezeni, amwitanga Eliya!”

36 Yumwenga aguluka na lendele dijeligwe mwe siki igwaduke nakwitundika mwe tete. Niyo ainula kubula komlomo wa Yesu na

kugamba, “Gojani, chikaule hegu Eliya neze amseleze kulaila ko msalaba.”

³⁷ Yesu alavya izwi kulu na kubanika.

³⁸ Paziya dye Nyumba nkulu ya Chohile dy-atatuka vihande vidi, kulaila kulanga kubula hasi.

³⁹ Mnkondo mkulu achimale ho msalaba niyo amwona viya Yesu abanike. Agamba, “Mntu yuno ni chindedi ni Mwana Chohile.”

⁴⁰ Kuna wavyele nawehadya wakasinya kulawa hale. Hamwenga nawo na ni Maliyamu Magidalena, Maliyamu nine dya Yakobo mdodo na Yusufu hamwenga na Salome.

⁴¹ Nawakamtimila Yesu umo E galilaya na kumwambiza. Wavyele watuhu walozize wezile Yelusalemu hamwenga naye nawo naweyaho.

Kuhambwa kwa Yesu

Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

⁴² Umo chipindi chize chibule. Na ni zuwa dya kwe malanya, kugamba zuwa dikulongwela Zuwa dya kuhumula.

⁴³ Niyo eza Yusufu mkaya ywa Alimataya, ni mntu akutunyiswa mwe Chitala Chikulu, uyo naye nakagoja kwiza kwa Useuta wa Chohile. Elo, kambasa Pilato hena woga, niyo amlombeza enkigwe umwili wa Yesu.

⁴⁴ Pilato nakehelwa kugambilwa kugamba Yesu kabanika kale. Amwitanga mkulu ywa wankondo na kumuza hegu Yesu kabanika chikale.

⁴⁵ Eze amwive uyo mkulu kugamba ni chindedi Yesu kabanika kale, amgamba Yusufu auguhe umwili wa Yesu.

⁴⁶ Yusufu agula sanda, auseleza umwili wa Yesu hasi, auzinga mwe sanda na kuuhamba mwe mbila isongolwe mwe luwe. Niyo afingilisa yuwe kulu kugubika ulwivi lwe mbila idya.

⁴⁷ Maliyamu Magidalena na Maliyamu nine dya Yusufu nawakasinya na kuwona aho umwili wa Yesu wikigwe.

16

Kuuyuka kwa Yesu

Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

¹ Zuwa dya Kuhumula dize dijinke, Maliyamu Magidalena, Maliyamu nine dya Yakobo hamwenga na Salome wagula mavuta yakupwepweleka wakaukulugute umwili wa Yesu.

² Mtondotondo zuwa dya kuhumula mwe Chigiliki ni zuwa dya nkongo dya mazuwa mfungate. Kwize kutandazuke, waita kwe mbila.

³ Mwe sila wauzana, “Ni yuhi akunga achifingilisize diya idiyuwe dimo lwivi lwe mbila?”

⁴ Mna eze wasinye wawona kugamba yuwe diya dyuswa kale yuwe idyo dyendaga dikulisa.

⁵ Niyo wengila mndani mwe mbila, wambwila mbwanga availe nkazu ing'aile kekala kulume, niyo wehelwa.

⁶ Mna mbwanga yudya niyo awagamba, “Msekwehelwa,” Simanya mwamzungula Yesu ywa Nazaleti asulumizwe mo msalaba. Hahali hano, kauyuka! Kaulani, ahantu wamwikaga.

7 Haluse hitani mkawagambile wanampina wakwe hamwenga na Petulo kugamba, kawalongwelani kwita Galilaya, uko nammuone saviya awagambilagani,.

8 Elo wavyele wadya niyo waguluka kulaila kwe mbila, kuno wazingiza naho wakangawala. Hawamgambile mntu yoyose mbuli idya kwa viya nawakogoha.

*Yesu amlaila Maliyamu Magidalena
Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18*

9 Yesu eze auyuke chilochilo zuwa dya kuhu-mula, kamlaila Maliyamu Magidalena, yudya abalazagwa mpepo mfungate mndani mwakwe.

10 Yudya mvyele niyo aita kuwagambila wambuyaze wendile hamwenga na Yesu. Nawo wendile wache kuomboleza na kwila.

11 Weze weve kugamba Yesu kauyuka ni mjima naho mvyele uyo kamwona, hawazumile.

*Yesu awalaila wanampina waidi
Luka 24:13-35*

12 Vikaheza, Yesu niyo awalaila wanampina wakwe waidi akatenda na mwili mtuhu umo wendile mwe sila wakaita mwe zikaya.

13 Nawo wauya na kuwagambila wantimile Yesu watuhu, mna nawo hawazumile.

*Yesu awalaila wanampina mlongo na yumwe
Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Ntendwa 1:6-8*

14 Vikajika, Yesu niyo awalaila wanampina wakwe mlongo na yumwe umo wendile wakadya. Awakwahila kwa viya hawazumile,

naho kwa viya nawana myoyo midala kuwazumila wadya wamwonile.

¹⁵ Akaheza awagamba, “Hitani kwe isi yose, mkalonge Mbuli Yedi kwa chila mntu.

¹⁶ Mntu yoyose akunga azumile na kubatizwa nakombolwe, mna mntu yoyose hekuzumila nakantilwe.

¹⁷ Na vilagiso vino na vitimilane na wadya wazumile, kwa zina dyangu na waguluse mpepo, nawalonge kwa semo mpya,

¹⁸ nawatoze nyoka hegu wanadya chintu chikukoma hachiwakome, nawajeleke mikono yawo mwe wanyonje, nawo nawahone.”

Yesu enulwa kwita kwe mbingu

Luka 24:50-53; Ntendwa 1:9-11

¹⁹ Elo Zumbe Yesu eze ajike kulonga ayo, niyo enulwa kulanga kwita kwembingu uko kekala kulume kwa Chohile.

²⁰ Wanampina waita chila hantu na kulonga Mbuli Yedi, Zumbe naye asankanila hamwenga nawo na kulagisa kugamba kulonga kwawo nichindedi kwa sila ye vilagiso wadamanye.

Lagano hya
The New Testament in the Zigua language of
Tanzania

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Zigua

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Zigua

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

3de16edb-af58-5e1e-a052-fe27295c9b15